

Jü Evangelio San Juanta Jiojtekähui

Jü Diosta noki áu yorem yáuhuak

1 ¹Kësam huëpo jü Noki béja aaney. İri Noki Diostamak aaney, éntok ínëli jíba Diostukay. ²İri jü kësam huëpo jíba Diostamak anëihui. ³Sime ayukamta áapo ä yáala. Kaa áapörík béchibotuk kaitatu éiyey. ⁴Áapörícut aykay, jü jíapsihuame. Jü jíapsihuame éntok, jü yoremem jíapsita machiriame. ⁵İri machiria tachiriata bënasi kaa machiku béete; jü kaa machiria éntok kara ä tuucha.

⁶Senu yoreme Diosta bétana äbo bíttuataka ímï aaney, Juan ti téhuaaka. ⁷İri machiriata bétana nok iaahuaka äbo bíttuahuak, simem ä súalnakë béchibo, áapörík huämi. ⁸Juan kaa jü machiriatakay; ál-la hua machiriata bétana ä noknakë béchibo äbo bíttuatakay. ⁹Huä tua lútüriapo machiria, sime yoremem machiriame, ím ániau kóm yebisisey.

¹⁰Ímï ániapo aaney; Dios éntok íkái ániata áapörík huam ä yáuhuak. Të huame ímï ániapo joome, katim ä tatáyak. ¹¹Ä géntemmu yepsak; ímëi éntok, katim ä mabetak. ¹²Sime huame ä téhuam súaleme, éntok ä mabetakame, äa bétanam

Diosta usiarimtaka taahua. ¹³Ímëri katim yorem áchayhuariapo usiarim bënna, éntokim kaa ímï bufapo yoremem yeu totomtëpo bënna, éntokim kaa yorem éerim ínel éä béchibo. Ál-lam tua Diosta bétana yeu yoremntula.

¹⁴Éntok iri Noki áu yorem yáuhuak, éntok ito násuk jíápsak. Éntok ä loriatate bitchak, Áchayta looria huépülay Usiaritachi. Sime tua lútüria éntok tühuara át ayka.

¹⁵Jü Juan áa bétana nookak. Chayeka ínel jiaahua:

—İri ájaria hua ínel áa bétana ín jíähui: Huä chúkula ino sáu yebijnakeme, chë néshue ino béppa, bueítuk áapo béja ínopat jíápsay.

¹⁶Éntok jü yún ä jípurëu bétana, nat béppate ä mabeta. ¹⁷Bueítuk Moiséjta huámte juka leyta mákhuak, të jü tua tühua éntok jü lútüria Jesucristota huämi, itou yepsak.

¹⁸Jauhuey júne kaabe Diosta bil-la; ál-la hua huépul Usiari jíbba, tüüsi nákhuaame, áapo itom ä täyatuala.

Juan Bautista Jesucristota bétana nookak

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹İri ájaria jü Juanta nokakähui, júnak jume judíom

buere joära Jerusalén bétana jume sacerdotem, éntok leviitam áu bíttuahuako, ä temaj-iaahuaka ä jábétukaihui. **20** Áapo éntok huitti nokaka, áu yeu buíssek:

—Ínapone kaa ájaria jü Cristo.

21 Huanärim ä temajek:

—Empo, ¿jábesäe jüntuko?

¿Jachë Elías?

Huanäi Juan am yómmiak:

—Ëe, kanne Elías.

Huanärim ä temajek:

—¿Huanäisu empo hua profeeta yebijnakeme jäni?

Am yómmiaka:

—Ëe, ti ámeu jiaahua.

22 Huanärim ä temajek:

—¿Jábesäe jüntuko? Itomë téjhua itom äbo sáhuekame jüneetua béchibo.

23 Huanäi ínel jiaahua:

—Ínapone jü júya ánia bueka päriapo yeu kíkteka chayemta jáhui bénasi jiaahua: “Böotem lútulaik étapo Señorta huéenake

pámami” —profeeta Isaíasta jákä bénasi.

24 Jume áu bíttuahuakame éntok, pariseromtukai.

25 Huanärim ä temajek, ínel jáka:

—¿Jatchiakasë jüntuk batöa, empo kaa Cristotaka, éntok kaa Elíastaka, éntok kaa profeetataka?

26 Juan éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo bäammea batöa; tē enchim násuk aane, senu kaa enchim täyähui. **27** Íri ínel jü chúkula ino sáu yebijnakeme. Áapo ino béppa nésahue; katchanne júne áu kóm chätuka, ä bocha huíkyam búttiapo yúmala.

28 Íri áma yeu siika Betábarapo, Jordán bathue mayoa huáitanachi, Juanta batöaipo.

Jesús, jü Diosta Ili Kabara

29 Yokoríapo jü Juan juka Jesústa áu bíchaa huémta bitchak. Huanäi ínel jiaahuak:

—Íri, ájaria jü Diosta ili Kabara,

(San Juan 1:29)

jü én ím ániapo huaka kaa tühua yáarita yore úhuaame. ³⁰Íri ájaria hua ín áa bétana ínel jíakáihui: “Chúkula senu yoreme yebijnake, ino béppa chë úttiata jípureme; bueítuk áapo ínopat béja jíápsay.” ³¹Ínapone kaa ä täyay; tëne huäri béchíbo yepsak, báammea yore batöaka Israelitammeu yeu ä machinakë béchíbo.

³²Ínel két jiaahuak, jü Juan:

—Ínapone ä bitchak, juka Espíritu Santota guókouta bénak téhueka bétana át kóm sika áa béppa tahuakamta. ³³Ínapo kaa ä täyay; të hua nee äbo bíttuakame báammea ín batönakë béchíbo, huäri ínel inou jiaahuak: “Huä jábetachë Espírituta át kóm huémta bíchakátek, éntok át ä tahuako, íri ájaria jü Espíritu Santoy yore batöame.” ³⁴Ínapone ä bitchak, éntokne áa bétana nooka, tua Diosta ä Üusitukä bétana.

Jume kësampo discípulom

³⁵Yokoríapo jü Juan júchi áma aaney, éntok guoy ä discípulohuam. ³⁶Huanäi Juan, Jesústa huämi ják hueramay ä bíchaka, ínel jiaahua:

—¿Juyú! Íri ájaria jü Diosta ili Kabara!

³⁷Jume guoyika Juanta majtiähui, Jesústam jíkkajaka, áa sáu sájjak. ³⁸Huanäi Jesús amáu remteka áa sáu kateme bíchaka, ínel jiaahuak:

—¿Jítasem jaria?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jáksë jóuhuak?

³⁹Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Bínem kateka ä bitcha.

Huanärim áamak sájaka ä bitchak, ják ä jóakaipo. Huanärim áamak áma taahuak, huäri taahuarichi; bueítuk kúpteka náikim ják jiaahuay.

⁴⁰Jü Andrés, Símon Perota saila, íri jume guoyim násuk juka Juanta nok jíkkajaka Jesústa sáu sikame. ⁴¹Íri béja juka Símonta ä sailahua bát téuhuak. Huanäi ínel áu jiaahuak:

—Juka Mesíastate téuhuak — Cristo ti téhuaakamta.

⁴²Huanäi Andrés Símonta Jesústau tójjak. Jesús éntok ä bíchaka ínel áu jiaahua:

—Empo jü Simmom, Jonásta üusi; émpë Cefas ti téhuaanake. (Ímëi téhuam éntok Peero tim jiau báare.)

Jesús, Felipeta éntok Natanaelta núnnuk

⁴³Yokoríapo Jesús Galiléa buiarähui bíchaa sim báreka, Felipeta téaka ínel áu jiaahua:

—Ino sáukë huéiye.

⁴⁴Íri Feliipe Betsaida pueblopo jometukay. Ími két jometukay jü Andrés éntok Peero. ⁴⁵Feliipe juka Natanaelta téaka ínel áu jiaahuak:

—Béjate ä téula huaka Moiséjta áa bétana huam leypo jiojtekähui, éntok két huam profetam jiojtekäpo, huaka Jesústa, Joséta üusi, Nazaretpo jometa.

⁴⁶Natanael éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Jachu Nazaret joärapo jita tühua yeu huéë mátkhi?

Huanäi ínel áu jiaahua jü Feliipe:

—Ábe sika ä bitcha.

⁴⁷ Jesús éntok Natanaelta áu jëla huémta bíchaka, ínel áa bétana jiaahuak:

—Ímï aane, jü tua israelita; i óutachi jü ára nókichiria kaita át ayka.

⁴⁸ Natanael éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisë nee tatäyak?

Huanäi jü Jesús ínel ä yómmiak:

—Felipeta kee enchi núnuyo, chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak.

⁴⁹ Huanäi Natanael ínel ä yómmiak:

—Maestro, ¡émpë jü tua Diosta Üusi! ¡émpë jü israelitammeu Rey!

⁵⁰ Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë kíal chunam bétuk enchi kátekne enchi bitchak ti nee emou jákä béchïbo nee súale? Én éntoke huatek chë färi béppa machik junne bínnake.

⁵¹ Jesús két ínel au jiaahuak:

—Lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Én naateka téhuekatem áu étapomta bínnake, Diosta ángelesim Yoremta Üusi béppa kóm kateme, éntok áa béppa jikau kateme.

Jü bóoda Caná Galiléa buiärapo

2 ¹Báij taahuarim huéy, pueblo Caná Galiléa buiärapo boodatukay. Jü Jesústa áiye két áma aaney. ²Jesús éntok ä discípulom, kéchim áman núnuritukay, jum boodahui. ³Juka vinota lütek, Jesústa áiye ínel áu jiaahuak:

—Kaitam vinota jípure.

⁴ Jesús ínel ä yómmiak:

—¿Jítasë ínomak jípure jámmut? Ketune kee jee yuuma, jü ín hora.

⁵ Ä áyehua éntok ínel ámeu jiaahua, huame áma sáyhuammehui:

—Sïmetem áapörík enchim yáa sáhuëu yáuhua.

⁶ Huämi éntok búsan téta sótörim báam béchïbo áma mánekay, bem ä boojoriapo bénasi, báam áma jípureka, jume judíom bem sáyhuakä pámani emo bábaksiahuäpo. Huämi huépul sótöpo ochenta o cien litrom báam áma bekiakay. ⁷ Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ímëi sótörimem báammea tápunia.

Huanärim jikau tájti am tápuniak. ⁸ Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Ílökkikem nüka, jü áma nésahuemtau am huéria.

Huanärim áu am tójjak. ⁹ Huä áma nésahueme éntok, jume báam vinosi ayulame jihueka ä tütürek, kaa jünéaka jákun ä nütukaihui. Të jume áma sáyhuame ál-la jüneiyay, jume báam jákun bem nukaihui. Huanäi juka jubemta núnuteboka, ¹⁰ ínel áu jiaahua:

—Sïme yoremem juka vino türik bácham jíjitua; chúkula béja yünam jílatak, huaka kaa tua türik am jíjitua. Të empo huaka vino chë türik érialatakay, én tájti.

¹¹ Jesús ímëi señaalim bát huéeme yáuhua, jum Caná Galiléapo, éntok yeu ä machiriak juka chë yörisi machik át

ayukähui. Huanäi huame ä discípulom ä súaleka taahuak.

¹²Chúkulam Capernaum pueblou kóm sájjak, Jesús éntok ä áyehua, ä sailahuam, éntok ä discípulohuam. Huämirim kaa jaiki táapo áma aanek.

Jesús tiöpopo jita nénkiriom yeu béebak

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³Jü taahuari abe yuumay, pájcua téamta béchibo, judíom boojoriähui. Huanäi Jesús buere joära Jerusaléniu jikau siika.

¹⁴Huanäi jum buere tiöpopou kibakeka, jume buéyesim áma nénenkame téuhuak, éntok kabaram, éntok guókohuim, éntok jume tómita nanakuliaka áma jokame. ¹⁵Huanäi huiteri jíbebiata yáaka, tiöpopo simem yeu béebak, bem kabarammaki, éntok bem buéyesimmaki. Jume tómita áma nakuliame chíbela am guötiriak; mesam éntok chíbela tátabek.

¹⁶Huanäi jume guókohuim nénkammeu ínel jiaahua:

—Íkãrem mékka huéria, éntokem ín Áchay kári kaa mercado káapo jípure!

¹⁷Huanäi ä discípulom jöjtetau huáhuaatek, ínel ä jiäpo: “Em káari ín yöre béchibo ín jiäpsipo nee sasäbuania.”

¹⁸Huanäi jume judíom ä yómmiak ínel áu jiaka:

—¿Jíta señaltasë itom bíttua, íkãi em joä béchibo?

¹⁹Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Íkãi tiöpotem mójaktia; huanäine báij taahuata huéy júchi ä tóboktianake.

²⁰Huanäi jume judíom yauchim ínel áu jiaahua:

—Cuarenta áma búsan huásuktiriapo yáari iri tiöpo; ¿empo éntok báij táapo emo ä tóboktianake tíiya?

²¹Të áapo ä takaahua tiöpo bétana nokaka ínel jiaahuay.

²²Huäri béchibo jume kókkolam násuk ä jíabitek, jume ä discípulom áu huáhuaatek, íkãra nokakãihui. Huanärim juka jöjteta súaleka taahuak, éntok Jesússta nokakãihui.

Jesús síme yoremem jíapsi jüneria

²³Jesús Jerusalémpo aneka, judíom kabara jisobahuakä papajköpo. Huanärim juebénaka ä téhuam súsualeka taahuak, huame señaalim ä joay ä bíchaka.

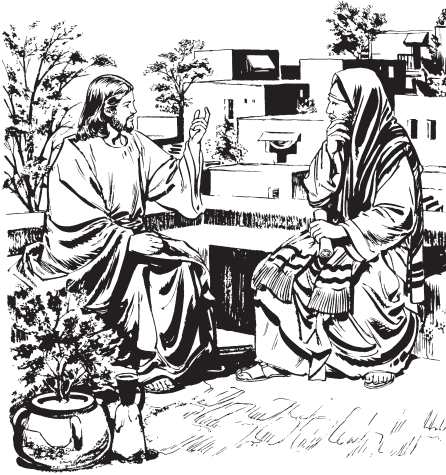
²⁴Të Jesús kaa tua am súaleka taahuak, bueítuk simem jiäpsipo jüneriay, ²⁵éntok kaabeta ä téjhuaanakeu boobíchaihuiy, jume yoremem bétana; bueítuk áapo jüneiyay yoremta jiäpsipo jita ayukähui.

Jesús éntok Nicodemo

3 ¹Senu yoreme pariserom násuk aaney, Nicodemo ti téhuaaka. Íri chë yörihuay, jume judíom násuku. ²Íri tukaapo Jesúsatau yepsak. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Maestro, jüneate Diosta bétana em äbo yebij-latukähui; bueítuk kaabe ímëi señaalim em joäü ára johua, kaa Diosta áamaktuko.

³Jesús éntok ä yómmiaka ínel áu jiaahua:

(San Juan 3:2)

—Tua lútüriapone ínel emou jiaahua, huä kaa bemelasi yeu yoremtukame, téhuekapo rey nésaurita kaa bínnake.

⁴Nicodemo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen jü yoreme yótaka júchi ára yeu tómté? ¿Jachu júchi ä áye tómpo ára kibake jáni? ¿Júchi yeu ä yoremtunakë béchibo?

⁵Jesús ínel ä yómmiak:

—Tua lútüriapone ínel emou jiaahua, kía jábe junne báapo éntok Espíritu Santota bétana kaa yeu yóremtukätek, téhuekapo rey nésauripo kaibu áman kibaknake. ⁶Yoremta bétana yeu yoremtulame yoreme; të Espíritu Santota bétana yeu yoremtukame éntok espíritu. ⁷Katë át emo guómtia ínel nee emou jíakä béchibo: “Úttea júchi bemelasi enchi yeu yóremtunakëhui.” ⁸Jü jeka ä huée bárëu bíchaa huéiye. Á jáhuitë jíkkaja. Të jákübo ä huëu, éntok jákun bíchaa ä huëu

kaibute jüneenake. Ilë bénamme, síme huame Diosta bétana Espíritupo yeu yoremtulame.

⁹Nicodemo éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jáchisu íri ára yáatu?

¹⁰Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo, israelitam mamajtiaka, íkái kaa täya? ¹¹Tua lútüriapone ínel emou jiaahua: Juka itom täyáute ettejhua, éntok huaka itom bíchakäu bétanate enchimneu nooka; të íkái itom enchimneu nokäu, katem ä súale. ¹²Eme juka ímí buíapo ayukamta bétana nee enchimneu nokayo, katem nee súale. ¿Jáchisu júntukem ä súalnake jáni, huaka téhueka bétana huémnta nee enchimneu nokayo?

¹³Kaabe téhuekau jikau simla, hua téhueka bétana äbo kóm yebij-lame jíbba, hua Yoremnta Üusi äbo bittuari, áman téhuekapo kátekame. ¹⁴Jáchin juka Moiséjta mékka ánia see päriapo sisiguok bakotta ä tóboktiakä bénasi, junëli úttea, juka Yoremnta Üusi tóboktiatunähui, ¹⁵bueítuk símetaka ä súalekame, katim emo tárunake; ál-lam yü jíapsihumta jípunake.

*Dios síme genteta ániat
jíapsame nákke*

¹⁶Dios, jume ímí ániapo jíapsame úttesi am nákeka, huépülak jíba Üuseka síme genteta mámpo ä tójjak, bueítuk jábetaka junne ä súsualekame kaa muknake, ál-la jíbapo béchibo jíapsinake. ¹⁷Dios ä Üusihua ániau kóm bíttuak, huame ániat jíapsammet

kaa béttesi nokta ámet ä chúpánakë béchïbo, jume bem Dios berjim am jiokörinakë béchïbo áapörík huämi.

¹⁸Huä áapörík súaleme kaa noki béttesi át chúpila; të hua kaa ä súaleme, béja noki béttesi át chúpila, bueítuk Diosta huépul Üusi téhuam kaa ä súalekä béchïbo. ¹⁹Íäri béchïbo jü noki béttesi yorememmet chúpári, bueítuk jü machiria ím ániau kóm yepsak; të huame yoremem huaka kaa máchiraata chë türeka taahuak, bueítuk huaka bem joäu kaa türi béchïbo. ²⁰Bueítuk sime huame kaa tühuata joame juka machiriatam kaa türe, éntokim machiriau kaa ruk-rukte, juka bem joäbet kaabeta béttesi ámet ä nok íaaka. ²¹Të hua lütüriata joame machiriatau rúkte, bueítuk huaka ä joäu ä jüneriatunakë béchïbo, Diosta bétana ä huëhui.

Jü jubemta amigo

²²Íkäi noksuka, Jesús jume ä discípulommak Judea buiärau yepsak. Huanäi ámemak aneka batöay. ²³Juan két jum Enón ti téhuaakapo batöay, Salim ti téhuaakä náapo, bueítuk huämi bäam büruakay. Huanäi jü génte áu yájaka batöhuay. ²⁴Bueítuk jü Juan ketune kee pereesotehuay.

²⁵Huanärim náu nok nássuak, Juanta discípulom éntok jume judíom, emo bábaksiahua bojóriahua bétana. ²⁶Huanärim Juantau yájaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, hua Jordán bathue huáytana émomak aneíhui, hua äa bétana em itou nokakähui, batöa éntok sime áu yájja.

²⁷Huanäi Juan ínel am yómmiak:

—Jü yoreme kaita ára mabeta, kaa Diosta bétana ä máktuko. ²⁸Emem nee jikkajak ínel nee jíako: Ínapone kaa ájaria jü Cristo yebijnakeme, ál-lane áapat hue íaahuaka äbo bíttuari. ²⁹Huä jubekame ä jubi jíba jípunake, të hua jubekamta amigo ä chákaku huéeka ä nok jikkajame tüisi al-leaka tahuanake, ä noki jikkajako; ánëli két jü ín al-leäu béja chúpila. ³⁰Áapo jikau bíchaa huéenake, ä yörihuäpo; ínapo éntokne kóm bíchaa huéenake.

Jü jikat bétana äbo yebij-lame

³¹Huä jikat bétana äbo yebij-lame sime béppa nésahue. Huä buíapo joome éntok buíyya, éntok jíba ím buíapo ayukamta bétana nooka. Huä téeka bétana huéeme sime béppa nésahue.

³²Huaka ä bíchakäu éntok ä jikkajakäu bétana nooka, të kaabe ä nokakäu súale. ³³Huä ä nokihua súaleme, íri juka Diosta noki lütüria tíiya. ³⁴Bueítuk hua Diosta äbo bíttuakäu Diosta noki nooka; Dios éntok juka Espírituta kaabeta ámpolsi ä mákka. ³⁵Jü ín Átchay juka ä Üusi nákke, éntok sime ayukamta ä mámpo tóij-la. ³⁶Jü ä Üusi súaleme jíbapo béchïbo jíapsihuamta jípure; të jü Diosta Üusi kaa súal báareme kaibu huaka jíapsihuamta jájamnake, ál-la hua Diosta ómtira jíba äa béppatunake.

Jesús éntok jü jámmut samaritana

4 ¹Jü Señor jünëiak jume pariserom ínel jíayhuamta

jíkkajakaïhui: Jesús chë yún am majtia éntok am batöa, Juanta béppa. ²(Të huitti nokhuäpo, Jesús kaa am batöay jïöbe, ä disciipulom ál-la.) ³Huanäi Judea buiärapo yeu siika, naa búrujti Galiléa buiärau bíchaa.

⁴Éntok Samaria buiära páman ä huéenakeu útteatukay. ⁵Huanäi senu pueblo Samaria buiärapo kátekame Sicar ti téhuaakäu yepsak. Ìri pueblo kaa mékka taahuay, Joséta herencia Jacobta ä mik-latukaï náapo. ⁶Huämìrim mánekay Jacobta poozom. Huanäi Jesús, boojo lottilatata, jum pozom náapo yejtek. Abe lúl-la yejtey jëla. ⁷Senu jámut Samariapo jometaka áma yepsak, bächiseka. Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Bäämë nee miika.

⁸Ä disciipulohuam éntok pueblou bíchaa sákalatukay, buähuamta jínuboka.

⁹Jü jámut samaritana éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisen empo judíotaka bääm inou nétane, nee jámut samaritanotuk junne?

(Bueituk jume judíom éntok jume samaritanom katim emo huáatia.) ¹⁰Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo jüneäteko Diosta jita yore mák bárëu éntok jábeta bääm emou nétanëhui, émpë inou am au éiyey. Huanäine bää jápsame enchi mik éiyey.

¹¹Jü jámut éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, jume pozom mékka kömi, éntoke kaitay yeu am huík

mátchi. ¿Jáksë júntuk am jípure, jume bääm yore jápsituame?

¹²¿Jachë empo chë yöturi jani, itom áchay bát kat-riam Jacobta béppa? Ímëi pozom itom miikak, áapörík áma bää jëkähui, ä üusihuam éntok ä huakasihuam.

¹³Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kía jábe júne ímëi bääm jëkame, júchi Bénasi bäi muknake; ¹⁴të hua bääm ín ä miknakeu jëkame, kaibu júchi bäi muknake, ál-la huame bääm ín ä miknakeu, ä jápsipom tápunika búitinake, ä yü jápsinakë béchïbo.

¹⁵Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, jümëi bäämë nee miika, kaa bäi muk béchïbo éntok kaa äbo sika yeu am huík béchïbo.

¹⁶Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Ámanë em kuna núnuka, äbo huéiye.

¹⁷Jü jámut éntok ínel ä yómmiak:

—Kanne kuunak.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Lútüriatë nooka, kanne kuunak ti jfaka; ¹⁸bueitukë mamnim béja kunala; juka én em jípurëu éntoke kaa kuunak. Lútüriatë nooka, ínëli jífaka.

¹⁹Huanäi jü jámut ínel áu jiaahua:

—Señor, jíbatua empo Diosta profeta. ²⁰Itom áchayim bát kat-riame ímëi káupom Diosta yörek; eme éntok ä yöri béchïbo, Jerusalémpo ä ájariä tíiya.

²¹Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jámmut, nechë súale, taahuari yúmanake, juka Dios

Áchayta enchim yörinakēhui, kaa ímī káupo, éntok kaa buere joära Jerusalémpo jíbba. ²²Eme huaka kaa enchim täyähuem yöre; ítapo éntokte huaka itom täyäu yöre, bueítuk jü jínëuria judíom bétana huéiye. ²³Të taahuari yúmanake, éntok én ájãria: jume lútula huëpo Dios Áchayta yöreme, espíritupom lútüriapo ä yörinake; bueítuk jü Dios Átchay junëli áu yöri íaa. ²⁴Dios Áapo Espírítu. Jume ä yöreme, espíritupom lútüriapo ä yörinake.

²⁵Huanäi jü jámmut ínel áu jiaahua:

—Jüneane juka Mesíasta yebijnakēhui, Cristo ti téhuaakamta. Áapo yepsak, símeta itom téjhuaanake.

²⁶Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Jü Mesías ti téhuaakame, ínapone ájãria, jü émomak nokame.

²⁷Júnëlam nokaysu, jume ä discípulom áma yájjak. Huanärim át guómtek, jámuttamak ä ettejoä tíaka. Të kaabe ä temajek: “¿Jítasë áu nátemaje?” o, “¿Jítasë áamak ettejhua?” ²⁸Huanäi jü jámmut, ä bächia áma tö sika, pueblou bíchaa siika. Huanäi áman yepsaka, jume yorememmu ínel jiaahua:

²⁹—Äbem kateka ä bitcha, juka senu yoremta. ¡Bueítuk símeta ín josukäu huitti nee ettejhuariak! ¿Jachu jü Cristo yebijnakeme jáni?

³⁰Huanärim jum pueblou yeu sájaka áu yájjak. ³¹Jume ä discípulom éntok chë júne áu nookay, ínel jáka:

—Maestro, jübuaë.

³²Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapo senu buähuaamta ín buänakeu jípure, enchim kaa täyähui.

³³Jume ä discípulom éntok ínel náu jiaahuay:

—¿Jachu jábe áu jübua töjak jáni?

³⁴Jesús éntok ínel ámeu jiaahuak:

—Íri ájãria jü ín buähuaame: jü nee äbo bíttuakamta nésahui ín yáanakēhui, éntok ä tékil ín chúpanakēhui. ³⁵Inëlem jijia emëe: “Ketune naiki mecham bëye, juka huajpo etta chúpnakēhui.” Të ínapo ínel enchimmu jiaahua, jikau remtekem huasam bitcha, bueítuk jü echi béja saa bíakteka jójoni.

³⁶Jü jíchupata tóboktéame béjtuana, éntok jíbapo béchibo jíapsihuaamta ä jípunakë béchibo náu ä tóijnake, hua echákamtamak nánancha bem al-leenakë béchibo. ³⁷Bueítuk ímī lútüria hua noki ínel jáme: “Jü echame seenu, jü ä tóboktéame éntok, täbui.” ³⁸Bueítuk ínapo naa bëkatana enchim bíttuala, huaka kaa enchim echakäu enchim tóboktianakë béchibo. Huate bát echaka áma tekipanauak, eme éntok bem tekipanauakäpo tühuata mabeta.

³⁹Huämi pueblou juebena samaritanom Jesústa súaleka taahuak, jámutta ínel jákã béchibo: “Símeta ín yáari nee téjhuak.” ⁴⁰Huanäi jume samaritanom áma yájaka jiókot áu jiaahua, áma ámemak ä tahua sáhueka. Huanäi guoy táapo áma taahuak. ⁴¹Huanärim júchi

chë júne juebénaka ä súsualek,
 áapörík ámeu nokakä béchïbo.

42Huanärim jámuttau ínel
 jiaahua:

—Béjate kaa kía ínel em
 jíä béchïbo ä súale, bueítukte
 ítapo itom nákammea ä jíkkaja,
 éntokte júneiya tua lútüriapo
 íkái ájáriatukähui, jú yore
 jínëunakeme, jú Cristo.

*Reytau tékiakamta üüsi
 tütek, jú Jesús*

43Chúkula guoy taahuarim
 simsuko, huämi yeu siika, Galiléa
 buiärau bíchaa. **44**Bueítuk Jesús
 áapo ínel jiaahua, juka profeetata
 tua ä buiärapo, kaa ä yörihuä
 tíiya. **45**Jume áma jomeme ä
 mabetak, Galiléau ä yepsako,
 simetaka Jerusalémpo ä yáakäu
 bíchaka jum pájcua taahuaripo,
 bueítuk bempo két áman
 nótilatukay, jum pajkohui.

46Jesús júchi Caná Galiléa
 buiärau yepsak, huam bäam
 ä vino yáakäpo. Senu yoreme
 yäurapo reytau kóba yöhue, ä
 üüsihua tüüsi kökoremta jípurey,
 jum pueblo Capernaumpo. **47**Íri
 juka Jesústa jum Judea bétana
 Galiléau ä yepsak ä jíkkajaka,
 ä üüsi mukiapo anemta ä jítto
 iaaka áman siika, jíokot áu jíaka.

48Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Katem jume señaalim éntok
 kaa jaibu johuamta bichätek,
 kaibem nee súal éiyey.

49Huanäi jú reytau kóba yöhue
 ínel áu jiaahua:

—Señor, ámanë kóm huéiye,
 kee ín üüsi mukeyo.

50Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Bamsekë huéiye, jú em üüsi
 béja türiak.

Huanäi jú yoreme Jesústa
 nokakäu súsualeka siika. **51**Jume
 ä sáhuëhuim áman kömä
 huéy, yehuim sájaka ä nánkek.
 Huanärim ä téjhuak, ínel áu jíaka:

—¡Béja türiak, jú em üüsi!

52Huanäi am temajek, ják
 horapo ä türi táytekähui.

—Tuuka, senu horam jíay jú
 táij huéchiria ä tójjak —tim áu
 jiaahuak.

53Huanäi jú ä áchayhua jünëiak
 huämi horapo juka Jesústa ínel áu
 jíakähui: “Em üüsi béja türiak.”
 Huanäi ä súsualeka taahuak,
 áapo, éntok síme ä jóapo joomem.

54Jesús íkái señaalta yáuhuak,
 guosa huëpo Judea bétana
 Galiléau yepsaka.

*Jü yoreme káraktila
 Betesdapo joome*

5 **1**Chúkula íkái jita simsuko
 jume judíom bem papajkou
 áma johuay. Huanäi Jesús jum
 buere joära Jerusaléniu jikau
 siika. **2**Huämi Jerusalémpo, jum
 kabaram puerta ti téttehuakäu kaa
 mekka, ili baubäa áma mánnek,
 hebreo nokpo Betesda ti téhuaaka.
 Huäri éntok mamni portaalim
 jípurey. **3**Ími juebena kökoreme
 tókay, liliptim, lolöim, káraktilam,
 jume bäam náu kuutemta
 boobíchaka. **4**Bueítuk senu
 Diosta ángel jamak huéytuk jum
 baubäau kóm sisimey; huanäituk
 jume bäam náu kuukuutiay. Ínëli
 jume bäam náu kuutiahuak, jú
 bát áman kóm sikame türikatuk
 tatahuay, kía jita kökoata ä jípurë

bétana junne. ⁵Huämi éntok senu yoreme aaney, béja treinta áma guoj naiki huásukteka kökoreka. ⁶Huanäi Jesús bökamta bíchaka, éntok jünéaka junéli béja juebena tiempota ä huériähui, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë türi péiya?

⁷—Señor —ti ä yómmiak jü kökoreme—, kaabe jum bäau nee kóm huéria mátxhi, náu am kuutiahuako. Bueítuk nee áman huéyo, täbuiika jáibusu ínopat áman kóm sisime.

⁸Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Yejteke, em át bökäu nüka huéiye.

⁹Huanäi laütuposu jü yoreme türika taahuak, éntok áachä bökäu nüka naa huée táytek. Huäri taahuarit éntok jimyore taahuaritukay. ¹⁰Huanäi jume judíom ínel áu jiaahua hua kökoreka türilatukähui:

—Jimyore taahuari éni; katë ä püanampo yúmala, juka em át boböyëhui.

¹¹Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Huä nee tütekame, áapo ínel inou jiaahuak: “Em át böyëhuë nüka huéiye.”

¹²Huanärim ä temajek:

—¿Jábesa jüri: “Em át böyëhuë nüka huéiye”, ti emou jákakame?

¹³Jü türialame éntok kaa jüneiyay ä jábétukaihui, bueítuk Jesús jume géntem áma aneme tö sika sékána bíchaa siika.

¹⁴Chúkula Jesús jum buere tiöpopo ä téaka, ínel áu jiaahua:

—Béjë türila; Dios bejritë kaa éntok johua, kaa chë béttesi machik jita emou nóttinakë béchíbo.

¹⁵Huanäi hua yoreme sika jume judío yauchim téjhuak, ä tütekamta Jesús tíiya. ¹⁶Íari béchíbo jume judío yäuchim juka Jesústam guójjajasey ä mëbáreka, bueítuk íkái ä joä béchíbo, jimyore táapo. ¹⁷Jesús éntok ínel am yómmiak:

—In Átchay én tájti tekipanua, éntok ínapo két tekipanua.

¹⁸Íari béchíbo jume judío yäuchim chë júne át koptey ä mëbáreka, bueítuk juka jimyore taahuata béj-reka jíba ä hué tíaka, të két juka Diosta tua áu ä Áchayek tíä béchíbo, éntok Diosta bénasi áu ä joä béchíbo.

Jü Usiarita yäura

¹⁹Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimmeu ínel jiaahua: Jü Usiari kara ä éä páman jita yáuhua, ál-la huaka Áchayta joäu bíchau jíbba. Éntok simeta juka Áchayta joähui, jü ä Üusihua két alë bénasi ä johua. ²⁰Bueítuk jü Áchayhuari ä Üusi nákke, éntok simeta ä yáa bárëu áu yeu ä machiria. Éntok chë buéresi machik áu yeu machirianake, enchim át guómtisi maachik. ²¹Bueítuk hua Áchayhuarita kókkolam ä tobotoboktiä bénasi, éntok jíapsihumta am mámakä bénasi, junéli kétchi jü usiari huame ä mák bárëhuim jíapsihumta am mámaka. ²²Bueítuk jü Áchayhuari áapo kaabetat nokta chúppa, ál-la ä Üusihua simeta jábetat nokta ä chúpanakë béchíbo, yäurata ä mák-la, ²³simem Diosta Üusi bem

yörinakë béchïbo, Áchayhuarita bem yöre bénasi. Huä Üusi kaa yöreme két huaka Áchayhuarita kaa yöre, äbo ä bíttuakamta.

24'Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä ín noki jíkkajame, éntok nee äbo bíttuakamta súaleme, jíbapo béchïbo jíapsihumta jípure, éntok kaa noki béttesi át chúpatunake, ál-la mukilataka jíapsihumta jájamla. 25'Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Taahuari yúmanake, éntok én ájaria: huame kókkolam Diosta Üusi noki jíkkajinake, huámëri jíapsinake. 26'Bueítuk jáchín jü Dios Áchayhuaritat ayka jü jíapsihuame, junëli két ä Üusi ä mák-la, jíapsihumta át ayunakëhui, 27'éntok két yäura úttiata ä mák-la, jábetat bette nokta ä chúpanakë béchïbo, bueítuk áapörík Yoremta Üusiaritukä béchïbo. 28'Katem íari nokit emo guómtitua; bueítuk taahuari yúmanake: síme jume kókkola máarim ä noki jáhuita jíkkajinake. 29'Huanäi huame türik yáalame yeu sájaka jíbapo béchïbo jíapsinake; huame kaa türik yáalame éntok yeu kannake, të nokta béttesi ámet chúpatunakë béchïbo.

Cristota testiigom

30'Kía ín éäpo kaitane ára yáuhua; ín ä sáyhuaka pámanne jíba nokta chuppa. Huä noki ín chupaü yäura éntok lütüria, bueítukne kaa ín éäu jo báreka éiya, ál-la hua nee äbo bíttuakamta éähui, jü ín

Áchayhuari. 31'Ínapo ino bétana jíba nokáteko, hua ín nokäu kaa lütüria. 32'Täbuika ino bétana nooka, éntokne jüneiya huaka ino bétana ä nokäu lütüriatukähui. 33'Eme huatem Juantau bíttuak, ä nátemaij íaaka; áapo éntok lütüriata bétana nookak. 34'Të kaa inou bëye, juka jábe yoremta ino bétana noknakëhui. Ál-la íkaine nooka, ínëli enchim jínëutunakë béchïbo. 35'Juan jü lámpara béetemta bënaka, tájeka machiriay. Eme éntok huam ä machiriapo chúbala emo al-leetuak. 36'Të ínapo chë türik nokta jípure, Juanta noki béppa. Bueítuk huaka tékilta ín Áchay nee mákakähui ín ä yáanakë béchïbo, huári tékil ín joäu, nee täyatebo, juka Dios Áchayhuarita nee äbo bíttualatuka bétana. 37'Két hua Dios Áchayhuari nee äbo bíttuakame ino bétana nooka. Jauhuey jünem kaa ä jáhui jíkkaj-la, éntokem kaa ä bil-la, ä jáchínatukähui. 38'Ä nokihua éntok kaa enchim jíapsipo jíapsa; bueítuk áapörík äbo bíttuakäu, katem ä súale. 39'Elakem Diosta nooki jiojterita bitcha; bueítukem jümü emo ä téu máchile, juka jíbapo béchïbo jíapsihumta. Të ál-la jü Diosta noki jiojteri ino bétana jíba nooka. 40'Të katem inou rúkti báare, jíbapo béchïbo enchim jíapsinakë béchïbo.

41'Juka looria yoremta bétana huemta kannä mabeta. 42'Bueítuk, ínapo enchim täya entokne jüneiya Diosta kaa enchim nákéhui. 43'Ínapone ín Átchay bétana äbo yebij-la, éntokem kaa

nee mabeta. Të täbuika kia ä eäpo äbo yepsakäteko, júkai ál-lem mabetnake. ⁴⁴¿Jáchisu júntuk eme nee súalnake, enchim emo buérialëu nat mamabetaka? Éntok huaka úttilhuamta Diosta bétana jíba huémta, ¡katem ä jaria! ⁴⁵Katem jú Dios Áchayhuaritau enchim ín nätuanake bénasi éiya. Ál-la hua Moisés ájaria, jú enchim nätuanakeme, hua enchim áa bétana tühuata boobichähui. ⁴⁶Bueítuk eme Moiséjta súalëtek, nee súal éiyey, áapörík ino bétana jiojtekä béchïbo. ⁴⁷Tem áapörík jiojtekäu kaa súalëtek, ¿jáchisu júntukem ín noki súalnake?

*Jesús mamni mil yoremem
jïbuätuak*

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

6 ¹Chúkula Jesús Galiléa bahue huáytana bíchaa siika, Tiberiäu bíchaa. ²Huanäi tüisi juebénakam áa sáú kaatey, bueítuk jume señaalim ä joäu bíchaka, jume kökoremmechi. ³Huanäi Jesús júya káhuit jikau siika, ä discípulommaki. Huanärim áma jotek. ⁴Abe áu yuumay, pájcuahui, jume judíom pajkohui. ⁵Huanäi Jesús jikau remteka juebena genteta áa sáú katemta bíchaka, Feliipetau ínel jiaahua:

—¿Jákusute páanim jínunake jáni? ¿Ímëi jïbuätua béchïbo?

⁶Të ínel jiaahuak, kía ä jïöbila báreka; Jesús béja júneyay jíta áu yáanakëhui. ⁷Feliipe éntok ínel ä yómniak:

—Guoy cien denario tómiy páanim jínuk, hueuhuëpulummet

kía ili rérebeim júne kaibu ámet yúmanake.

⁸Senu ä discípulohua, Andrés, Símon Perota saila ínel áu jiaahua:

⁹—Senu usi ím aane, mamni cebada páanim jípureka éntok guoy ili kútchum; të ¿jaiki jáku ímëi juebenam béchïbo?

¹⁰Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Jume géntemem jote sáuhue.

Huämi éntok ili júya síari búruakay. Huanärim áma jotek, bueítuk jamakim mamni mil oohuimtukay. ¹¹Huanäi Jesús jume páanim nüka Diosta baysausuka, huanäi béja am näikimtek jume ä discípulommechi, huámëi éntok jume jokammechi; ánëli kétchi huame kútchum, bem jóboäpo tájti. ¹²Béja am jóboasuk, Jesús ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jume rérebeim yeu bëkamem náu tójja, kaita táru béchïbo.

¹³Huanärim jume rérebeim náu tójaka, dooce canastam ámey tápuniak, huame mamni cebada páanim kaa buäsuhuakame.

¹⁴Huanäi jume yoremem, juka señalta Jesústa yáakäu bíchaka, ínel jiaahua:

—Tua lütüriapo ïri ájaria hua PROFEETA ÍMI ÁNIAU YEBIJNAKËIHUI.

¹⁵Të Jesús jünëiak útteapo buíjhuaka reypo áu yecha báahuaïhui; huanäi áapola káhuui bíchaa siika.

Jesús báam béppa hueramak

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Tukariu yúmay, jume ä discípulom bahuehuim kóm sájjak. ¹⁷Canoapom jámuka,

bahuet naa búrujtim kaatey, Capernaum pueblou bíchaa. Béja kaa machiakay; Jesús éntok jíba kee ámeu yepsay. ¹⁸Jü bahue éntok áu jikau tóboktiay, jü jeka úttea huémtayi. ¹⁹Béjam jamak mamni o búsan kiloometropom kaatey canoata hueriaka, huanärim Jesústa bitchak. Bahue báata béppa huésimeka canoau jëla ansimey. Huanärim májhuey. ²⁰Të áapo ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone, katem májhue!

²¹Huanäi bempo al-leaka ä mabetak jum canoapo. Huanäi sep lautëlam áman yájjak, jum bem sájakähui.

Jü génte Jesústa jariay

²²Yokoríapo jü génte bahue huáytana aneme íkái jüneriak: huépul canoata jíba áma bókaïhui. Jesús éntok ä discípulommak kaa áma jámuk, ál-la ímëi bempola sájjak. ²³Të huate canoam áma yájjak, pueblo Tiberia bétana. Huanärim áman yájjak, jum Diosta baysausuka páanim bem buakä náapo. ²⁴Huä génte jünéaka juka Jesústa kaa áma anëihui éntok jume ä discípulom junne, canoapom jámuka sájjak, Capernauniu bíchaa, Jesústa járiuboka.

Jesús, jume páanim ámey jíapsihuame

²⁵Huanärim bahue huáytana ä téaka ínel áu jiaahua:

—Maestro, ¿jahueysë äbo yepsak?

²⁶Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone enchimneu ínel jiaahua: Eme nee jaria, kaa jume señaalim enchim bíchakä béchïbo, ál-la páanimmea enchim jóboakä béchïbo. ²⁷Tekipanoäem, kaa hua buähuame lülütemta béchïbo, ál-la hua buähuame jíbapo béchïbo ayunakeme. Jü Yoremta Üusi enchim ä máknake; bueítuk íkái yeu púuhuak, jü Dios Átchay.

²⁸Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jítasute yáanake jáni, juka Diosta tékil yáa béchïbo?

²⁹Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Íri jü Diosta tékkil, hua áapörík äbo bíttuakäu enchim súalnakëhui.

³⁰Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jíta señaltasë itom bíttua, ä bíchaka enchi itom súalnakë béchïbo? ¿Jíta tékiltasë johua?

³¹Itom áchayim juka manáta buäka mékka ánia see päriapo, Diosta noki jïojteri jíä bénasi: “Páanim téhuekapo joomem am buätuak.”

³²Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: jü Moisés kaa enchim am miikak, jume páanim; ál-la jü ín Átchay tua lütüriapo páanim téhuekapo joomem enchim miika. ³³Bueítuk jume páanim Diosta yore mímikäu, jümëi tua ájaria: jü téhueka bétana kóm sikame, éntok ím ániapo joomem jíapsihuamta mikame.

³⁴Huanärim ínel áu jiaahua:

—Señor, ímëi páanim jíbe itom mímika.

35 Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájãria jume páanim ámey jíapsihuame. Huä inou rúktekame jauhuey júne kaa tébãurinake, éntok hua nee súaleme kaibu éntok júchi bãi muknake. **36**Tëne béja enchimneu ínel jiaula: Nechem bil-lataka júne katem nee súale. **37**Sime huame ín Áchay nee mákãu inohuim rúktinake; éntok kaibune yeu am bébnake, huaka inou rúktekamta. **38**Bueitukne téhueka bétana äbo kóm yebij-la, kaa ín éãu jo báreka, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta éãu chúpa báreka. **39**Íri éntok jü Dios Áchayta éähui, hua nee äbo bíttuakame: huame sîmem nee ä mákakãu, kaabetane tãrunake, ál-la huaka taahuata äbo huémta yúmakne am jíabitetuanake. **40**Íri éntok hua nee äbo bíttuakamta éähui sîme huame Diosta Üusi bíchame éntok ä súaleme, jíbapo béchîbo jíapsinake; ínapo éntokne am jíabitetuanake huaka taahuata äbo huémta yúmakno.

41Huanãi jume judíom kaa tüisim ä bétana nookay, Jesústa ínel ä jákã béchîbo: “Ínapone jume páanim téhueka bétana äbo kóm yebij-lame.” **42**Huanãrim ínel jiaahuay:

—¿Jachu kaa ïri jü Jesús, Joséta üusi, ä áchayhua éntok ä áyehua itom täyhui? ¿Jáchisu júntuk ïri téhueka bétana áu kóm yebij-la tíiya?

43Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Katem enchim násuk ino bétana kaa túisi náu nooka.

44Kara jábe inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta nee äbo bíttuakamta inou ä rúktituayo; ínapo éntokne ä jíabitetuanake, huaka taahuata äbo huémta yúmakno. **45**Jum profetam librompo ínel jïojteri: “Dios sîmem majtianake.” Júntuksan sîme huame Diosta noki jíkkajame, éntok áa bétana jita täyame, inou rúkte.

46Kaabe Dios Áchayta bil-la jïöbe, ál-la hua Diosta bétana äbo yepsakame. Íri ä bil-la, juka Dios Áchayta. **47**Tua lütüriapone enchimneu ínel jiaahua: Huä nee súaleme jíbapo béchîbo jíapsihuamta jípure. **48**Ínapone jume páanim ámey jíapsihuame. **49**Enchim áchayim mékka ánia see päriapo manáta buäka junne, tem jíba kókkok. **50**Íri ájãria jume páanim téhueka bétana kóm yepsakame, bueituk jábe am buäkame kaa muknake. **51**Ínapone jume pan jíápsame téhueka bétana kóm yebij-lame; jábe júne ímëi páanim buäkame jíbapo béchîbo jíapsinake. Jume páanim ín am máknakëhui, ín takaahua. Íkãine am miknake, jume sîme ániapo jomeme bem jíapsinakë béchîbo.

52Huanãi jume judíom náu nok nássuay, ínel jíaka:

—¿Jáchisen ïri ä takaahua itom buätuanake?

53Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Eme juka Yoremta Üusi takaahua kaa buäkãtek éntok kaa juka ä ójbo jëkãtek, katem jíapsinake. **54**Huä ín takaahua buäkame éntok

ín ójbo jékame jíbapo béchibo jíapsihuamta jípure; ínapo éntok ä jíabitetuanake, jü taahuata äbo huémta yúmako. ⁵⁵Bueituk jü ín takaahua tua jü buähuame; jü ín ójbo éntok tua huame bäam jijíhuame. ⁵⁶Huä ín takaahua buäkame éntok ín ójbo jékame ínot jíapsa, ínapo éntok áachi. ⁵⁷Huä Dios Áchay jíapsame nee äbo bíttuak, ínapo éntok Dios Áchayta béchibo jíapsa; kfalíku juka ín takaahua buäkame két ínoy jíapsinake. ⁵⁸Ímëi jume páanim téhueka bétana äbo kóm yepsakame. Kaa huame enchim áchayhuarim buäkäu bénna, bueitukim jíba kókkok. Të hua ímëi páanim buäkame jíbapo béchibo jíapsinake.

⁵⁹Pueblo Capernaumpo íkái nookak, am majtiaka jum sinagogapo.

*Jíbapo béchibo nooki
áy jíapsihuame*

⁶⁰Jume juebena discípulom ä jíkkajaka ínel jiaahua:

—¡Béttesi maachi, i nooki!
¿Jábesu én ä jíkkaj báanake?

⁶¹Jesús éntok ä discípulom jüneriaka, kaa tüisi náu am nokayo, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu iri enchim kaa al-leetua? ⁶²¿Jáchisem éenake jáni, juka Yoremta Üusi bannaataka ä anëu nótteka jikau ä huéy ä bíchäkateko? ⁶³Jü Espíritu Santo ínel juka jíapsihuamta yore miika; jü takaahua éntok kaita yánti jíapsihuamta yore mákka. Huä nooki ín enchimneu nokakäu, jüri Espíritu éntok

jíapsihuame. ⁶⁴Të huate enchim násuk aane, kaa ä súaleme.

Bueituk Jesús béja jüneyay kësampo naateka am jábétukähui jume kaa ä súaleme, éntok jábeta ä nénkinakëihui. ⁶⁵Huanäi ínel jiaahua:

—Íäri béchibone ínel enchimneu jiaula: Kía jábe júne kara inou rúkte, kaa juka Dios Áchayta ínel éayo.

⁶⁶Júnakoy naateka juebena ä discípulom amáu nóttek; béjam kaa áamak rejtey. ⁶⁷Huanäi jü Jesús jume doocemneu ínel jiaahuak:

—¿Jachem eme két sáka báreka éiya?

⁶⁸Huanäi jü Símon Peero ínel ä yómmiak:

—Señor, ¿jábetausute kannake? Empo jíba ä jípure, juka jíbapo béchibo jíapsihuamta. ⁶⁹Ítapo éntok ä sual-la, éntokte jüneya enchi jü Cristotukähui, jü Dios jíbapo béchibo jíapsamta Üusi.

⁷⁰Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínapo jume doocem yeu púala? ¡Të huépülaka enchim násuk diablo!

⁷¹Judas Iscarioteta bétana nookay, Símonta üusi, jume doocemmak näikiatukaihui; iri jü ä nénkakame.

*Jesústam kaa súaley,
jume ä sailahuam*

7 ¹Chúkula íkái samsuko, Jesús Galiléa buiärapo naa huéiyey; kaa Judea buiärapo naa huéé báarey, bueituk jume judío yauchim ä mēbáreka éiyay. ²Kaa jaikika bëyey jume judíom

pajkou yúmanakë béchïbo, pajko tabernáculohui. ³Huanäi jume ä sailahuam ínel áu jiaahua:

—Ímire yeu sika Judeau bíchaa siime, jume em discípulom áman aneme juka em tékil am bínnakë béchïbo. ⁴Bueïtuk jábe júne áu täyatebo báareme kaa éhuil jita jojoa. Empo íkái joátek, síme genteta ániat jomemtau emo yeu buíj éiyey.

⁵Bueïtuk jume ä sailahuam júne kaa ä súaley. ⁶Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jü taahuari ino béchïbo kee jee yuuma, të jü enchim taahuari jauhuey júne jíba türi. ⁷Jü génte kaibu enchim kaa bibitpenake, të nee ál-lam kaa bibitpeiya, bueïtuk ínapo áme bétana nooka, bem boojoriau kaa türiakähui. ⁸Emem áman jikau kaate jum pajkohui; ínapone chúkula áman huée báare, bueïtuk ín taahuari kee jee yuuma.

⁹Íkái ámeu noksuka, jum Galiléapo taahuak.

Jesús pajko jótampo aaney

¹⁰Të chúkula jume ä sailahuam áman jikau sákasuk, áapo két áman jikau siika jum pajkohui, të éhuili kaa símem bíchäpo. ¹¹Jume judíom éntok jum pajkopo ä jariay, ínel jíaka:

—¿Jákusu aane jáni huäri?

¹²Huanäi buéresi áa bétana náu nokhuame huéiyey juebenara genteta násuku. Bueïtuk huate ínel jiaahuay: “Áapo tü yóreme”; të huate éntok ket ínel jiaahuay: “Èe, kía genteta bäi táttähua.”

¹³Të kaabe huatem jíkkajäpo áa bétana nookay, judíom májhueka.

¹⁴Të huam pajkota násuk huëpo, Jesús buere tiöpou jikau siika huämi am majtia táytek.

¹⁵Huanäi jume judíom yauchim át guómteka taahuak, ínel jíaka:

—¿Jáchisu ìri am täya jume lettram, kaa majtiataka?

¹⁶Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Jü ín am majtiäu kaa ino bétana huéiye, hua nee äbo bíttuakamta bétana ál-la. ¹⁷Jü Diosta éä páman huée báareme, jüneenake juka ín am majtiähui Diosta bétana huèhui ö kía ino bétana. ¹⁸Jü áa bétana nokame ä úttilhuaata jaria; të jü äbo ä bíttuakamta úttilhuamta jariame, ìri tua lútüriata nooka, éntok jü kaa lútula jíapsihuame kayta át ayka.

¹⁹¿Jachu kaa jü Moisés juka leyta enchim mák-la? Të eme kía jábe júne, huákäi leyta nokä páman kaa ä boojoria. ¿Jatchiakasem nee më báare?

²⁰Huanäi jü génte juebenara ínel ä yómmiak:

—Lemooniotë jíapsipo jípure. ¿Jábesu enchi më báare?

²¹Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Senu tékiltane yáuhuak jimyore táapo, eme éntok át guómtek. ²²Lútüriapo jü Moisés juka circuncisiónta enchim mákkak. Jü circuncición éntok (jü ili usi ou bicho bia punta chuktiriahume), të kaa Moisés ä átteak, ál-la jume itom áchayhuariam bát kat-riam, të eme jum jimyore táapo junne ili usita circuncisiónta joria. ²³Të èni, eme juka circuncisiónta ä jojoria jimyore táapo juka ili

usita, Moiséjta ley kaa béj-re báreka. ¿Jatchiaka júntukem inou omte, jimyore táapo juka yoremta yúmalasi ín tütekä béchibo? **24** Katem kía jábetat bíchaka nooka kaa huiti jünéaka, ál-lem juka tua lütüriata jíba yáa báreka éiya.

¿Jachu ìri ájaria jü Cristo?

25 Huate éntok buere joära Jerusalémpo joome ínel jiaahua: —¿Jachu kaa ìri, hua më báahuaka jariuhuame? **26** Áachem suuhua, kaa éhuil nooka, éntok kaabe áu jíale. ¿Jachum lütüriapo ä tatáyak jáni jume nesahueme íkái Cristotukähui? **27** Ítapote jüneiya íkái jákun jometukähui; të juka Cristota yepsak, kaabe jüneenake jákun ä jometukähui.

28 Huanäi ikái jikkajaka, Jesús, jum tiöpopo am majtiaka kusisi ínel jiaahua:

—Jamakem nee täya jáni, éntokem jüneiya jákun ín jometukähui; tëne kaa ín éäpo äbo yebij-la; ál-la jü tua lütüriata jípureme nee äbo bíttuak, hua kaa enchim täyähui. **29** Të ínapo ä täya bueítukne áapörikut yeu simla, éntok áapo nee äbo bíttuak.

30 Huanärim ä pereesote báreka éiyay, të kaabe ä buíssek, bueítuk kee jee ä taahuari yuumay. **31** Huä génte juebenara násuk búrukam ä sússualeka taahuak, éntokim ínel jiaahuay:

—Jü Cristo äbo yepsakätek, ¿jachu huate señaalim yáanake jáni íkái yáakäu béppa?

Jume pariserom Jesústau sontarom áu bíttuak ä peresote iaka

32 Jume pariseerom juka genteta jíkkajak Jesústa bétana éhuil am nokayo; Huanäi jume tiöpopo tékiakame éntok jume pariseerom sontarom áman áu bíttuak ä buíj íaaka. **33** Huanäi Jesús ínel jiaahua:

—Ketunene ili jaiki táapo enchimmak annake; huanäine hua nee äbo bíttuakamtau júchi huéenake. **34** Nechem jariunake jiöbe të katem nee téunake. Bueítuk eme kara áman yáijnake huam ín annakepo.

35 Huanäi jume judío yäuchim náu ínel jiaahua:

—¿Jákunsu huée báare jáni ii, jachute kara ä téunake jáni? ¿Jamak jume judíom griegom násuk chíbejtilammeu huéenake? Éntok, ¿jume griegom majtianake jáni? **36** ¿Jáchisu jiau báare jáni ínel ä jákähui? “Nechem jariunake, të katem nee téunake, ti jiaahuak; éntok, jeme kara áman yáijnake, huam ín annakepo!”

Bääm ámey jíapsihuame

37 Pajkota chúpëpo i buere taahuarichi, Jesús kíkteka kusisi nónokak, ínel jíaka:

—Kía jábe junne bäi mukeme, inou rúkteka bää jínake. **38** Huä nee súaleme, Diosta noki jiojteta jíä bénasi, bathue bää jíápsame bénasi ä jíápsipo búitinake.

39 Iayíri Jesús ínel jiau báarey juka Espíritu Santota am mabetnake bétana jume ä

súaleme; bueituk kee jee äbo yepsay jü Espíritu Santo, bueituk Jesús kee jee lóoriapo mabethuay.

Juka genteta kaa nánancha éähui

⁴⁰Huanäi juebena genteta násuk, huate íkái jíkkajaka, ínel jiaahuak:
—Lútula huépo iri ájaria jü profeeta yebijnakeme.

⁴¹Huate éntok ínel jiaahuay:
—Íri ínel jü Cristo yebijnakeme. Huate entok két ínel jiaahuay:

—¿Jachu jü Cristo Galiléa buiära bétana yebijnake jáni?

⁴²Jü Diosta noki ínel jiaahua Davidtamak huérim, éntok pueblo Belén Davidta jomépo ä yebijnake tíiya, juka Cristota.

⁴³Huanäi jü génte katim nanabeu ée táytek, Jesústa bétana. Huanärim emo näikimtek.

⁴⁴Huate éntok ä buíjtebo báreka éiyay; të kaabe át mámtek.

Jü yaura katim Jesústa súaley

⁴⁵Jume sontarom tiöpota suayame jume áma nésahuemmeu nóttek, éntok pariserommehui, huanärim ínel ámeu jiaahua, jume porisimmehui:

—¿Jatchiakem kaa ä nüpak?

⁴⁶Jume sontarom entok ínel am yómmiak:

—¿Jauhuey júne kaa jábe yoreme íneli nok-la íkái yoremta nokä bénasi!

⁴⁷Huanäi jume pariseerom ínel am yómmiak:

—¿Eme két bätäihuak?

⁴⁸¿Jachu jábe yäurapo nésahueme o jábe pariserom ä súsualek jáni? ⁴⁹Të i génte Diosta ley kaa täyame, bétte noki ámet chúpari.

⁵⁰Nicodemo, hua tukaapo áu nóitekaihui, ket pariserotukai; éntok ínel ámeu jiaahua:

⁵¹—Jü itom ley jia pámani katte yoremta yäura bíchäpo nätuanake kee bát ä nok jíkkajaka éntok kee jünéaka jita ä yáalatukähui.

⁵²Huanärim ínel ä yómmiak:
—¿Jachu empo két Galiléapo joome? Diosta jiojteritë bitcha éntoke át suuhua, jauhuey júne jum Galiléapo profeeta kaa áu tóboktiala.

Jámut täbuik éhuil kunakame

⁵³Huanäi hueuhuëpulakam bem jóau bíchaa sájjak.

8 ¹Huanäi Jesús júya káhuu Oliivou bíchaa siika.

²Kethueytana éntok tiöpou yepsak. Huanäi büru génte áu yájjak. Áapo huämi káteka am majtiay. ³Huanäi jume leyta am mamajtiame éntok jume pariseerom jámuttam täbui yoremta éhuil áu kunatualata téaka áu ä nüpak. Huanärim násuk ä kéchaka, ⁴Jesústau ínel jiaahua:

—Maestro, i jámut ä kuna kaa ä bíchäpo täbui yoremtamak böka téihuak. ⁵Jü Moiséjta ley éntok ínel jiaahua: Jume jáamuchim junéli emo nüyeme am mamaasuka am súa nésahue. Émposu, ¿jáchise jiaahua?

⁶Bueitukim íneli jíaka, ä jioptuaka ä nätua báarey. Të Jesús, buíau kóm chätuka, súttuy buíapo jiojte táytek. ⁷Tem naa múksi kaa nok yáateka, élaka ä temajey. Huanäi kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Huä enchim násuk kaa juénak yáalame, huäri tétata bát nuka áu jímma.

⁸Júchi éntok kóm chätuka jum buíapo jiojte táytek. ⁹Të bempo, íkái jíkajaka, bem jíapsipo nátuahuakame bénasim emo innëay, bem Dios bejri bétana. Huanärim hueepulaka yeu kat táytek, ou yoiyöturimpo naateka chë kaa yoiyöhuemmeu tájti. Huanäi Jesús áapola áma taahuak, jü jámut éntok áa náapo. ¹⁰Huanäi Jesús kíkteka, kaabeta áma bitchak, huaka jámutta jíbba. Huanäi ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jáksum aane jume enchi nátuame? ¿Jachu kaabe nokta béttesi emót chúppak?

¹¹Huanäi ínel ä yómmiak:

—Èe, kaabe, Señor —ti áu jiaahua.

Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínapo júnene kaa bétte nokta emót chúppa. Simëe, të katë júchi Dios bejrita johua.

Jesús jü ániata machiriame

¹²Jesús éntok júchi gentetau nookak, ínel ámeu jáaka:

—Ínapone jü ániata machiriame; hua ino sáu huéeme kaibu kaa machiku hueramnake, ál-la huaka machiriata áy jíapsihumta jípunake.

¹³Huanäi jume pariseerom ínel áu jiaahua:

—Empo emo bétana jíba nooka. Huä em emo bétana nokäu kaa lütüría.

¹⁴Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eläposu ínapo ino bétana nooka, të ín nokäu lütüría;

bueítukne jüneya jákübo ín äbo yebij-latukähui, éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. Të eme katem jüneya jákübo ín äbo yebij-latukähui, éntok jákun bíchaa ín huéenakëhui. ¹⁵Eme kía yoremem ä türë páman nokta jábemmet chúchupa. Ínapo éntok kaabetat nokta chúchupa. ¹⁶Të ínapo jábetat nokta chúpätek, jü ín nokäu lütüría; bueítukne kaa ínapola jíba jábetat nokta chúppa. Ál-la hua nee äbo bíttuakame, jü Dios Átchay, jábetat ínomak nokta chúppa. ¹⁷Enchim leypo ínel jiojteri: Guoy oóhuim nánälaisi nokäu jíba lütüría. ¹⁸Ínapone jü ino bétana nokame; hua ín Átchay nee äbo bíttuakame két ino bétana nooka.

¹⁹Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jü em Átchay?

Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Eme katem nee täya, éntok ín Áchayta junne. Nechem täyätek, ín Áchaytem két täya éiyey.

²⁰Jesús íkái nokta nookak, tiöpopo am majtiaka jum tómita náu totoijuhäpo. Të kaabe ä buissek, bueítuk ä taahuari kee jee yuumay.

“Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja”

²¹Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone siime, éntokem nee jariunake; tem huam enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.

²²Huanäi jume judío yäuchim ínel jiaahuay:

—¿Jamak áapo áu më báare? Huäri béchíbo ínel jiaahua:

“Áman ín huëu bíchaa, eme karem áman yájja.”

²³Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme ím buíapo joome; ínapo éntok jikat téhuekapo joome. Eme ím ániapo joome; ínapo éntok kaa ímí ániapo joome. ²⁴Kíalíkune ínel enchimneu jiaahuak: Enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake. Bueítukem kaa nee súalétek ín ájáriatukäu, enchim kaa tühua yáarimpem kókkonake.

²⁵Huanärim ínel áu jiaahua:

—Émposu, ¿jábesäe?

Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Béjane kësampo enchim téjhuaasuk. ²⁶Juebenakne jita enchimneu nok machik jípure, éntokne enchimmet nokta chúpanake. Të hua nee äbo bíttuakame tua lútüriata jípure. Ínapo éntok huaka ín áa bétana jíkkaj-läu ím ániapo anemneu nooka.

²⁷Tem kaa jünéaka taahuak, Dios Áchayta bétana ámeu ä nokaihui.

²⁸Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Júnak jübua huaka Yoremta Üusi jikau tóboktiahuakem jüneenake ín ájáriatukähui, éntok kaa kía ín éäpo ín jita joähui; ál-lane hua Dios Áchayta nee majtiakäu jíba nooka. ²⁹Bueítuk hua nee äbo bíttuakame ínomak aane; kaa nee ínapola tóij-la, jü Dios Átchay, bueítukne áapörík türëu jíba johua.

³⁰Íäri bétana ä nokayo, juebénakam ä súaleka taahuak.

*Jü lütüria jísumariata
ára itom búttiria*

³¹Huanäi Jesús jume judíom ä súalekamneu ínel jiaahua:

—Emëe huam ín noki huë páman jíba anétek, tua lütüriapem ín discípulomtunake; ³²Éntokem lütüriata täyanake. Huä lütüria éntok súmaripo enchim búttianake.

³³Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo Abrahamtatte yeu sákala, éntok jauhuey júne kaabeta bétukte ito jípula. ¿Jáchisu júntuk empo ínel jiaahua: “Búttiatunakëem”?

³⁴Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua, sime huame kaa tühuata joame, kaa tühuata bétukim jíäpsa. ³⁵Huä tekoka sáyluame kaibu jíba béchíbo jóapo tahuanake; të hua usiari ál-la jíba béchíbo áma tahuanake. ³⁶Júnëli juka Diosta Üusi jísumapo enchim búttiako, lütüriapem jísumapo búttiataka tahuanake. ³⁷Jüneane Abrahamtat enchim yeu sákalatukähui; tërem nee mëbáreka éiya, bueítuk ín noki kaa enchim jíäpsipo huétche. ³⁸Ínapo huaka Dios Áchaytamak aneka ín bíchakäu enchimneu nooka; eme éntok huaka enchim áchay bétana huémta enchim jíkkajäu johua. Eme diablota áchayek.

³⁹Huanärim ínel ä yómmiak:

—Abrahamtate áchayek.

Të Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme Abrahamta üusimtuk, Abrahamta boojoriähuem jo éiyey.

⁴⁰Tem én nee mëbáreka éiya, lütüriata enchimneu ín nokakä béchíbo, hua Diosta bétana ín jíkkajakähui. ¿Abraham íkai kaa

yáhuak! ⁴¹ Eme huaka enchim áchay joäu johua.

Huanärim ínel áu jiaahua:

—Ítapo kaa kía ják éhuil usiari; huépülak jíbate áchayek, juka Diosta.

⁴² Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Eme juka Diosta Áchayeko, lútula huépem nee nák éiyey, bueituk ínapo Diostat yeu simlataka äbo yebij-la. Kanne ín éäpo äbo yebij-la; áapo nee äbo bíttuala. ⁴³ ¿Jatchiakem kaa ín nokibet jüneiya? Bueituk kaa ín noki enchim jíkkaij bárë béchibo. ⁴⁴ Eme diablota átteam, jü enchim áтчay; éntok áapörík éáhuem johua. Bueituk áapo yore súhua, késam huëpo naateka, éntok jauhuey júne kaa lütüriata yáala, bueituk kaita lütüria át ayka. Bueituk ára nókíchiriata nokátek, ä áttea bétana nooka; bueituk áapo ára nókichi, éntok ára nókichi áchayhuaria. ⁴⁵ Nee éntok lütüriata nokay junne, katem nee súale.

⁴⁶ ¿Jábesu enchim násuk ára nee nätua, kaa türík nee yáalä tíaka? Bueituk lütüriata nee nokay, ¿jatchiaka eme kaa nee súale?

⁴⁷ Huä Diosta áttea Diosta noki jíkkaia; fári béchibem kaa ä jíkkaia, bueitukem kaa Dios áttearim.

Cristo Abrahamtapat bát huéiye

⁴⁸ Huanäi jume judío yäuchim ínel ä yómmiak:

—¿Jachute kaa tüisi jiaahua ítapo, enchi samaritano tíaka, éntok lemooniota enchi jípürëhui?

⁴⁹ Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Ínapo kaa lemooniota jípüre. Ál-lane ín Áтчay jikau chátcha; eme éntok kía kaitapo nee bitcha. ⁵⁰ Juka símek béppa musála machik, kanne ino béchibo ä jaria. Të aane, hua ino béchibo ä jariame. Áapo hua nokta yoret chúpame. ⁵¹ Tua lütüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä ín noki huë páman áu jípüreme, kaibu muknake.

⁵² Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Én ál-late tua jüneiya lemooniota em jípürëhui. Abraham muukuk, éntok jume profetam júne kókkok. Empo éntok ínel jiaahua: “Jü em noki huë páman áu jípüreme, kaibë ä múknake tíiya.” ⁵³ ¿Jachë empo chë yöhue itom áchay Abrahamta béppa, jü mukukame? Éntok profetam júne kókkok. ¿Jábeta bénasisë emo éria?

⁵⁴ Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Inapoísune ino úttilëtek, ín ino úttilëu kaita béj-re. Huä ín Áтчay, Áapo nee úttile, hua enchim emo Diosek tíähui. ⁵⁵ Të eme kaa ä täya. Ínapo ál-la ä täya. Kanne ino ä täya tíátek, kiane ára nókichitu éiyey, enchim bénasi. Tëne ä täya, éntokne ä nokihua yöre. ⁵⁶ Abraham enchim áтчay áu al-leetuak, huaka ín taahuari áu binnake tíaka. Huanäi éntok ä bíchaka, al-leaka taahuak.

⁵⁷ Huanäi jume judío yäuchim ínel áu jiaahua:

—Empo kee cincuenta huásuktiriam huéria, ¿éntoke Abrahamta emo bit-la tíiya?

58 Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimueu jiaahua: Kee jee Abrahamta yeu tómtay, ínapone huéiye.

59 Huanärim téttam nüka ä mamaasu báarey. Të Jesús am ésuriaaka, tiöpopo yeu siika, áme násuk ámani.

Jesús líptita pujtetuak

9 ¹Áma huam huéeka Jesús senu yorem líptita yeu yoremtulata bitchak. ²Huanäi ä discípulom ínel ä temajek:

—Maestro, ¿jábesu Dios bejrita yáhuak, íkái íneli líptitaka yeu ä yoremtukä béchïbo? ¿Áapo, o ä áchayhuam?

3 Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Kaa áapo éntok ä áchayhuam junne, katim Dios bejrim yáhuak, líptitaka yeu ä yoremtnakë béchïbo; ál-la Diosta tékilta át bittunakë béchïbo. ⁴Úttea hua nee äbo bíttuakamta tékil ín yáanakëhui, huaka taahuata kee simoyo. Tukaari yebijnake; huanäi jábe júne kara tekipanuanake.

5 Ím ániapo ín anëpo tájti, íkái ániatane machiria.

6 Íkái noksuka, buíapo chí huátteka, techoata yáhuak. Huanäi súttuy ä nüka, líptita pusimmet ä teekak. ⁷Huanäi ínel áu jiaahua:

—Ámanë sika emo báksia bäam mánekäpo Siloë teäpo. (Siloë “áman bíttuari” tiaú báare.)

Áapo áman sika áu báksiak; huanäi éntok bíchaka nóttek.

8 Huanäi jume áa náapo jóakáihui,

éntok jume bannaataka ä täyäu ä líptitukau, ínelim náu jiaahuay:

—¿Jachu iri kaa áman káteka nénetaneihui?

9 Huate ínel jiaahuay:

—Áapo ájária.

Huate éntok:

—Ëe, kaa ájária. Alë bénna.

Áapo éntok ínel jiaahuay:

—Ínapone ájária.

10 Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jáchisë ayuka én ára bitcha?

11 Huanäi ínel am yómmiak:

—Huä yoreme Jesús tíame techoata yáaka pusimpo ínot teekak, ínel inou jáaka: “Ámanë báam mánekäu Siloéu sika emo báksia.” Huanäine áman sika ino báksiaka bíchaka taahuak.

12 Huanärim ínel áu jiaahua:

—¿Jáksu aane, jú yoreme?

Áapo éntok:

—Ínel jiaahua —kane júneiya.

Jume pariseerom ä temajek juka líptitukäuta

13 Jume pariserommeu yeu tóijhuak, jú líptitukáihui.

14 Jimyore taahuaritukay, juka Jesústa techoata yáaka, juka líptita pujtetuakáhui. **15** Huäri béchïbo, júchi bénasim ä temajek, jume pariseerom, jáchín ä pujtekä bétana. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Techoata pusimpo ínot teekak. Huanäine ino báksiaka bitchak.

16 Huanäi huate pariseerom ínel jiaahuay:

—Jü yoreme kaa Diosta bétana huéiye, bueítuk jimyore taahuata kaa yöre.

Huate éntok ínel jiaahuay:

—¿Jáchisen juëna yóremtaka ímëi señaalim jonake?

Júnëlim kaa nanabeu éaka náu nok nássuay. ¹⁷Huanärim júchi ínel áu jiaahua, jü líptitukäutahui:

—¿Jáchisë jiaahua empo, hua enchi pujtetuakamta bétana?

Áapo éntok am yómmiak:

—Ínapo, ä profeeta tíiya.

¹⁸Të jume judíom katim ä súaleka taahuak, kaa bíchaka ä pujtekä bétana. Huanärim juka líptitukäuta áchayim núnutebok.

¹⁹Huanärim am temajek:

—¿Jachu ìri jü enchim üusi, hua kaa bíchaka enchim yóremtula tífhui? ¿Jáchisu júntuk én bitcha?

²⁰Jume ä áchayim entok ínel am yómmiak:

—Jüneate íkái itom üusekähui, éntok líptitaka yeu ä yóremtukähui;

²¹të én jáchin ä bícháu, éntok jábeta ä pujtetuakäu, katte jüneiya. Áapo béja yöhue; akem ä temaje. Aapo noknake.

²²Ä áchayhuam ínëli jiaahuak, judíom májhueka. Bueítuk ímëi nokta náu yáalatukay, ínel jíaka: “Kía jábeta junne Jesússta Mesías tíayo, jum tíopopo yeu béeptunake.”

²³Huári béchíobom ínel jiaahuay, jume ä áchayim: “Béja yöhue; áapöríkem nátemaje.”

²⁴Huanärim júchi juka yoremta líptitukäuta núnuteboka, ínel áu jiaahua:

—Diosta bíchápe lútüriata itom téjhua. Ítapote jüneiya íkái yoremta juëna yóremtukähui.

²⁵Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Ä juëna yóremtukäu, ínapo kaa jüneiya. Të senu huémtane ál-la jüneria: ínapo kaa bitchay, tëne én ál-la bitcha.

²⁶Júchim éntok ínel áu jiaahuak:

—¿Jítasu emou yáuhuak?

Éntok, ¿jáchisu enchi pujtetuak?

²⁷Áapo éntok ínel am yómmiak:

—Béjane enchim téjhuaala, të katem nee nok jíkkaja.

¿Jatchiakasem júchi ä jíkkaij báare? ¿Jachu két eme ä discípulomtu báare?

²⁸Huanärim áu omteka ínel áu jiaahua:

—Empo jü yoremta discíipulo; të ítapo Moiséjta discípulomte.

²⁹Ítapo jüneiya Diosta Moiséjtau nokakähui; të íari bétana, katte jüneiya jákun ä jometukähui.

³⁰Jü yoreme éntok ínel am yómmiak:

—Íri tua át guómtisi maachi, áapörík nee pusim étaporiakähui,

éntok enchim kaa ä jüneriähui jákun ä jometukähui. ³¹Jüneate jume Diosta bejri joame Diosta kaa am nok jíkkajähui; të jábe junne Diosta yöreka, entok ä éä páman áneme, huákái nok jíkkaja.

³²Jauhuey júne kaabeta bétana jíkkaij-ri líptitaka yeu yóremtulataka ä bíchakä bétana.

³³Í kaa Diosta bétana huétek, kaita ára yáa éiyey.

³⁴Huanärim ínel ä yómmiak:

—Empo Dios bejriipo yeu yóremtulataka junne, ¿itomë majtia báare?

Huanärim áma yeu ä jaasek.

Jü Diosta noki kaa täyame líptita bënna

³⁵Jesús ä jíkkajak, áma yeu ä simtuahuaka bétana. Huanäi ä téaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo Diosta Üusi súale?

³⁶Áapo éntok ínel ä yómmiak:

—Señor, nechë téjhua ä jábétukähui, ín ä súalnakë béchïbo.

³⁷Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Akë ä bil-la; ínapone ájãria, jü émomak nokame.

³⁸Huanäi tónommia kíkteka ä yörek, ínel jíaka:

—Señor, enchine súale.

³⁹Jesús éntok ínel jiaahua:

—Bette nokta chúpa bárekane ím ániau yepsak, huame kaa bíchame bínnakë béchïbo, huame bíchame éntok kaa bíchamta bénasi am tahuanaké béchïbo.

⁴⁰Huanäi huate pariseerom áamak anëu, íkãi jíkkajaka, ínel áu jiaahua:

—¿Jachu ítapo két liliptim?

⁴¹Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Liliptimtukem, jü Dios bejri kaa enchimmet ayu éiyey. Të én enchim emo bíchá tíá béchïbo, jü Dios bejri enchimmet taahua.

Jume kabara kórãim ejemplo

10 ¹Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: jü kaa kabara kórãi puerta páman kibakekame, të sékána áman túbuktekame, lak-ron, éntok útteapo jábeta jita üuhua. ²Të hua puerta páman kibakekame, áapo jü kab-yeero. ³Jü puertata suayame, íkãi ä étaporía. Jume kabaram éntok juka kab-yeerota nok täya. Áapo éntok jume ä kabaramneu bem téhuampo ámeu nokaka, yeu am béeba.

⁴Huame síme ä átteahuam yeu am

bebaka ámepat huéenake. Jume kabaram éntok ä guojaanake, bueítukim ä nok täya. ⁵Të kaa bem täyãhuim kaibu guojaanake, ál-lam ä tö tenninake, bueítukim tábuik nok jíahuita kaa täya.

⁶Íkãi ejemplota ámeu yéttak, jü Jesús; të bempo kaa jünéaka taahuak, jita bétana ámeu ä nokaihui.

Jesús, jü tü kab-yeero

⁷Jesús éntok júchi ámeu nookak, ínel jíaka:

—Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Ínapone ájãria jü kabara kórãi puerta.

⁸Síme huame ínopat äbo yájakame, útteapom jábem jita üuhua, éntokim éekbua; të jume kabaram katim am nok jíkkajak.

⁹Ínapone jü puerta; hua ínot éaka kabara kórãiu kibakeme, jínëutuna. Kórãipo kíkkibaknake, éntok yeu hueramnake, éntok básota téunake.

¹⁰Jü lak-ron kía ékbua báreka yebijnake, éntok jábeta mëbáreka éntok jita chíbejtíaka ä tejal báreka. Të ínapo äbo yebij-la jíapsihuamta enchim jípunakë béchïbo, éntok búruk béppa yún enchim ä jípunakë béchïbo.

¹¹Ínapone jü tü kab-yeero. Huä tü kab-yeero ä jíapsi nénkinake ä kabaram béchïbo. ¹²Huä tómipo kabaram suayame, kaa tua tü kab-yeero, éntok kabaram kaa átteak. Robota áu huémta bichãtek, kabaram tö búitinake. Huanäi jü robo ámeu yepsaka am kíkkisuka chíbelam am jaanake.

¹³Júnëli hua tákiatata kabaram

suayame búitinake, bueituk kía tómpo am suaya. Kabaram tärük junne, kaita áma tärü.

¹⁴Ínapone ájaria jü tü kab-yeero. Jume ín kabaramne täya; huame ín kabaram éntok, nechim täya. ¹⁵Alë bénasi jü ín Áchay nee täya, éntok ínapo két ín Áchayne täya. Éntokne ín jíapsi nénka jume kabaram béchi'bo. ¹⁶Huate kabaramne jípure, të huámëi kabaram kaa ímí kóräipo joomë. Huámëine két äbo huérianake, éntokim két nee nok jíkkaijnake. Huépul bénasim náu anna; éntok huépü kab-yerotunake.

¹⁷Jü ín Áchay huári béchi'bo nee nákkë, bueitukne símem béchi'bo ín jíapsi nénka; chúkula éntokne júchi ára ä nüye. ¹⁸Kaabe nee ä úhua; ál-lane ínel ín éä béchi'bo muuke. Útteatane jípure ín múknakë béchi'bo, éntokne útteata jípure júchi jíapsita ín nünakë béchi'bo. Íkái nésautane mabetak, ín Áchay bétana.

¹⁹Kaa nanabeu éaka, júchim náu nok nássua táytek, jume judío yäuchim, ïri nokta béchi'bo.

²⁰Juebenakam ínel jiaahuay:

—Lemooniota jípure. Rokotula. ¿Jatchiakem ä nok jíkkaja?

²¹Huate éntok ínel jiaahua:

—Jábe lemooniota jípureme kaibu ilë bénasi noknake. ¿Jachu jü lemoonio ára pusim am étaporia, jume liliptim?

Jume judíom Jesústa omoutek

²²Buere tiöpota chúpukäu huáatihau pajkotukay, jum buere joära Jerusalémpo. Huamëi

taahuarimmechi éntok sébe tiempotukay. ²³Jesús éntok áma naa huéiyey, tiöpopo, Salomónta portaalimpo. ²⁴Huanäi jume judíom ä kóntiaka ínel áu jiaahua:

—¿Jauhuey tájtisë itom jíapsi kaa al-leetuanake? Empo jü Cristotukätek huittë itom téjhua.

²⁵Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Enchimne ä téjhuaasula, të katem nee súale. Huä tékil ín yáari ín Áchay téhuampo, huári ino bétana nooka; ²⁶të eme kaa ä súale, bueitukem kaa ín kabaram, ín enchimneu jíakä bénasi.

²⁷Jume ín kabaram nee nok täya; ínapo éntok am täya, éntokim nee guojaase. ²⁸Ínapo éntok jíbapo béchi'bo jíapsihumta am miika. Bempo kaibu emo tärunake jauhuey junne, éntok kaabe ín mámpo yeu am huíknake. ²⁹Huä ín Átchay nee am mikakame, chë símem béppa nésahue, éntok kía jábe júne kara ín Áchay mámpo yeu am huíkke. ³⁰Ínapo, éntok ín Átchay, náute huépülay.

³¹Huanäi jume judíom júchi tétam nüka, ä mamaasu báreka.

³²Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Juebenakne türi tékilta enchim bíttuala, ín Áchay bétana huémta. ¿Jíta tékilta béchi'bosem nee mamaasu báare?

³³Jume judíom éntok ínel ä yómmiak:

—Huä tü tékilta béchi'bote kaa enchi mamaasu báare, ál-la Diosta béj-reka em nokakä béchi'bo; bueituk empo yóremtaka junne, Diosta bénasi emo johua.

³⁴Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachu kaa ínel jïjterí enchim leypo: “Ínapo ínel jiaahua, emem diosim”? ³⁵Huame Diosta noki mabetakame diosim tíiya. Huaka jïjterita kaabe ára tábuiasi ä yáuhua. ³⁶Bueituk Dios Átchay nee yeu púhuak; ím ániau nee kóm bíttuak. ¿Jatchia júntukem Diosta béj-reka nee nokä tíiya, ínapo Diosta Üusi ti nee jákã béchïbo? ³⁷Juka ín Áchay tékil kaa nee joay, katem nee súalpo yúmala. ³⁸Të nee ä joay ál-la, éläposem nee kaa súale, të huaka tékilta ín joáhuem súale, enchim jüneenakë béchïbo, éntok enchim ä súalnakë béchïbo, juka Dios Áchayta ínot anëhui, éntok ín át anëhui.

³⁹Júchim éntok mámpo ä tatab báreka tekípanuay, të áapo bem mámpo áu yeu huíkkek.

⁴⁰Huanäi Jesús júchi siika, Jordán bathue huáytana bícha, áman kësam huëpo Juanta batöaïpo. Huanäi huämi taahuak. ⁴¹Huanärim juebénaka áu yájjak, ínel jáka:

—Juan lütüriapo kía jita señalta júne kaa yáhuak; të síme Juanta íari bétana nokakäu lütüriatukay.

⁴²Huanäi huämíri juebénaka ä súsualeka taahuak.

*Láazarota mukukä
bétana nokhuame*

11 ¹Senu yoreme Láazaro ti téhuaka júnaköri kókorey, Betaniapo jometaka, María éntok Marta ä ákorohua pueblopo. ²María, Láazaro kókoremta huaayi, íri ínel jü Señortat juka perfuumeta át töak, éntok ä

chonimmey guókpo ä huaachak. ³Láazarota huaayim Jesústau nokta bíttuak, ínel jiamta:

—Señor, jü em nákéu kókore.

⁴Jesús éntok ä jíkkajaka ínel jiaahua:

—Í kökoa kaa áy kókko béchïbo, ál-la juka Diosta looria át bíttunakë béchïbo, éntok két ä Üusibet ä bíttunakë béchïbo.

⁵Jesús éntok Martata nákey, éntok ä huayihua, éntok Láazarota. ⁶Të íkãi jíkkajaka, ä kókore bétana, júchi guoy táapo áma taahuak, ä aneïpo. ⁷Huanäi chúkula jume ä discípulommeu ínel jiaahua:

—Jánte jum Judea buiärau bíchaa.

⁸Huanäi jume ä discípulom ínel áu jiaahua:

—Maestro, én jume judíom enchi jariay, tetammey enchi mamaasu báreka. Entok, ¿júché áman huéé báare?

⁹Jesús ínel am yómmiak:

—¿Jachu jü taahuari kaa dooce horam jípure? Huä taahuapo hueramame kaibu tëitinake, bueituk ímí ániapo machiriay bitcha; ¹⁰të hua tukaapo hueramame tëitinake, bueituk jü machiria kaa át aika.

¹¹Íkãi noksuka, chúkula ínel ámeu jiaahua:

—Huä itom amigo Láazaro kótche; tëne áman huéiye ä búsa báreka.

¹²Huanäi jume ä discípulom ínel jiaahua:

—Señor, kóchétek, yún éenake.

¹³Jesús ínel jiaahua, Láazarota mukila bétana. Të bempo kócheka

jimyorehuamta bétana ä nokä téiyey. ¹⁴Huanäi Jesús huitti ínel ámeu jiaahua:

—Láazaro béja muukuk.

¹⁵Enchim béchibone al-leiya, kaa áman itom anekä béchibo, enchim nee súalnakë béchibo. Të ámante áu kannake.

¹⁶Huanäi hua Toomas, Guoguöri téame, ínel jiaahua huame áamak discípulommehui:

—Ítapo kette áamak kannake, áamak kóikko béchibo.

Jesús jü júchi jíabitehuame éntok jíapsihuame

¹⁷Jesús áman yepsaka tejhuahuak: Láazaro béja naiki taahuarey, mäataka. ¹⁸Betania pueblo éntok kaa mékka Jerusaléniu taahuay, jíba tua batte báij kiloometro. ¹⁹Juebena judíom ámeu yáij-latukay Martatau éntok Maríatahui, am yánti jíapsi joa báreka, bem ábachi mukukä béchibo. ²⁰Huanäi Marta Jesústa áman huë tíay ä jíkkajaka, ä nankiseka yeu siika; María éntok jóapo taahuak. ²¹Huanäi Marta Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, enchi ím aney ín ábachi kaa muk éiyey. ²²Të énnen kët jüneiya, simeta Diostau em aahuä, Dios enchi ä máknake.

²³Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Em ábachi jíabitenake.

²⁴Marta éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapo jüneiya ä jíabitenakëu júnak simem jíabiteyo, huaka taahuata yúmako.

²⁵Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Ínapone jü yore jíabitetuame éntok jü jíapsihuamta yore

mákame. Huä nee súaleme mukilataka júne júchi jíapsinake.

²⁶Éntok síme hua jíapsaka nee súaleme jíbapo béchibo kaibu muknake. ¿Jachë íkai súale?

²⁷—Jehui, Señor —ti áu jiaahua—. Ínapo ä súale, enchi Cristotukähui, jü Diosta Üusi ím ániau kóm yebij-lame.

Jesús Láazarota määripo huéeka buaanak

²⁸Marta éntok íkai noksuka áman sika, juka Maríata ä huayhua núnnuk, éhuil ínel áu jíaka:

—Jü Maestro ím aane; éntok enchi núnnu.

²⁹Ápo íkai jíkkajaka, bamsipo kíkteka áman áu siika. ³⁰Jesús ketune kee huam ili pueblou kibakey, Martata ä nankekäpo ketune aaney. ³¹Huanäi jume judíom jóapo áamak aneka ä sirok aniaihui, Maríata bamsipo yeu ä sik, akim ä guojaasek, ínel jíaka: “Áman siika, ä mäariu buanseka.”

³²María jum Jesústa anëu yepsaka, ä bíchaka, guókpo áu tónommea kíktek, ínel jíaka:

—Señor, enchi ím aney, ín ábachi kaa muk éiyey.

³³Jesús ä buanay ä bíchaka, éntok kët huame judíom áamak kateihum buaname bíchaka, jíapsi sóokteka espíritupo áu yoyoak, tüisi siroksi. ³⁴Huanäi ínel jiaahua:

—¿Jáksem ä maäak?

Bempo éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, äbe sika ä bitcha.

³⁵Huanäi Jesús buaanak.

³⁶Huanäi jume judíom ínel jiaahua:

—¡Akem ä bitcha, tepa ä náckey!

³⁷Huate éntok áme násuk aneme ínel jiaahuay:

—¿Jachu iri kara jita yáuhuai, Láazarota kaa múknakë béchïbo, jáchin juka líptita ä pujtetuakä bénasi?

Láazarota mukilata jíabitetuak

³⁸Jesús, ä jiápsipo júchi tüisi siroksi éaka, ä mäariu bíchaa siika. Téta guójöriatukay; ï guójöria éntok téta buërukuy páttiaritukay. ³⁹Jesús ínel jiaahua:

—Juka tétatem mékka oóre.

Marta, jü mukukamta huaayi, ínel áu jiaahua:

—Señor, béja chïcha juuba, béja naiki taahuare mukilataka.

⁴⁰Jesús ínel áu jiaahua:

—¿Jachune kaa enchi téjhuaala, ä súalëtek, Diosta looria enchi bínnake tíaka?

⁴¹Huanärim tétata mékka oórek, juka mukilata áy páttiatukäihui. Huanäi Jesús, téhuekau jikau remteka, ínel jiaahua:

—In Átchay, enchine baysauhue enchi nee jíkkajä tíaka.

⁴²Ínapone jüneiya, jíba enchi nee jijikkajähui; tëne ínëli jiaahuak huaka génte juebenaraata ino chíkola aneme béchïbo, enchi nee äbo bíttuakäu bétana am súalnakë béchïbo.

⁴³Íkai noksuka, kusisi cháchayek:

—Láazaro, ïpakunë yeu huéiye!

⁴⁴Huanäi jü mukilatukäihui yeu siika, mámpo éntok guókpo sánkommea súmataka. Ä

pújbahua éntok sánkommea bítiatukay. Jesús éntok ámeu ínel jiaahua:

—Akem ä búttia, ä huéenakë béchïbo.

Noktam náu yáuhuak, Jesústa mēbáreka

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵Huanäi juebena judíom

Maríatamak ambáreka áma yáij-latukay. Huanärim Jesústa yáakäu bíchaka ä súsualek.

⁴⁶Të huate éntok jume pariserommeu sájaka, Jesústa yáakäu am téjhuak. ⁴⁷Huanäi jume sacerdotem tiöpopo chë nésahueme éntok jume pariseerom juka conciliotam náu núnuka, ínel jiaahua:

—¿Jáchisute annake? Bueituk ï yoreme juebena señaalim johua. ⁴⁸Kía ínëli itom ä tójak, síme ä súsuálnake. Huanäi jume romaanom äbo yájaka juka itom tiöpo tátabnakë, éntokim huaka itom nación luutianake.

⁴⁹Huanäi jü Caifás ámemak joome, huäri huásuktiriat sumo sacerdotetukai, huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Emem kaita jüneria, ⁵⁰éntokem kaa jüneiya, ito béchïbo jita chë türiakähui, huépü yoremta itom pueblota béchïbo muknakëhui, të kaa síme naciónta kókkonakëhui.

⁵¹Kaa ä éäpo íkai nookak, Jesústa bétana, ál-la huäri huásuktiriat áapo sumo sacerdotetukä béchïbo, profetisaruak hua naciónta béchïbo Jesústa muknakëihui,

52 éntok kaa kía naciónta béchïbo jïbba, két huame Diosta üusim chíbejtílám lópola náu am rúktia béchïbo. **53** Júnëli huári taahuarit naateka náhuim nokta yáhuuak, ä mëtebo báreka.

54 Huári béchïbo Jesús béja kara machisi jume judíom násuk naa huéiyey, ál-la mékka bíchaa siika, senu buiärau see päria, náapo, hua pueblo Efraín téahui. Huämi taahuak, jume ä discípulommaki.

55 Éntok béja kaa jaikika bëyey, judíom pascua pajkota yúmanakëhui. Huanärim juebénaka buere joära Jerusaléniu jikau sájjak, kee pascua pajkota yúmáyo emo báksia báreka.

56 Huanärim juka Jesústa jariay. Jum tiöpopo aneka, ínëlim emo nátemajey:

—¿Jáchisem éiya? ¿Jachu kaa äbo pajkou yebijnake jäni?

57 Huanäi huame tiöpopo chë néshueme éntok huame pariseerom át néshuek, hua jábe júne ä jüneriame, ják ä anëhui, yeu ä buís sáyhuak, ä pereesote béchïbo.

Jesústat perfuume huáttiahuak

Betaniapo

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

12 **1** Búsan taahuarim bëyey, kabara jísobahuaka pájcuata yánaïhui. Jesús pueblo Betaniau yepsak, Láazarota jóapo. İri mukilatukay, të Jesús kókkolam násuk ä jíabitetuak. **2** Béja kúptey Jesústam tepa buere äbosey. Marta éntok jita am joriay. Láazaro éntok Jesústamak mesau kátekay. **3** Huanäi María

batte medio litro perfuumeta Jesústat guókimmet töak, éntok ä chonimmea ä huaachak. Jü kári éntok musála júbay tápunak. İ perfuume tüisi béj-retukay.

4 Huanäi senu ä discíipulo ínel jiaahua, hua Judas Iscariote tíame, Símonta üusi, hua ä nénkinakëihui:

5 —¿Jatchiakasu kaa i perfuume báij cien taahuari tékil béjhuapo nénkihuaka, póolobem ä miikhuak?

6 Judas ínëli jiaahuak, kaa póobem ä jiokolë béchïbo; ál-la ékbua ára jita nüyey; bueítuk juka tómi bóosata jípureka, juka áma öorehuamta nunüyey. **7** Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Akë ä tójja. Áapo ín máanä taahuari béchïbo ä bëlatukay.

8 Bueítuk jume póolobem jíbem enchimmak am jípunake; ínapo éntokne kaa jíba enchimmak tahuanake.

Noktam náu tütek,

Láazarota jaatia báreka

9 Juebena judíom Jesústa áma aney jüneriaka, ámanim yájjak, kaa áapörík jíba bít báreka, të Láazarota kétchi, juka kókkolam násuk ä jíabitetuakáïhui. **10** Të huame tua chë néshueme nokta náu lütüría yáhuuak, juka Láazarota két mënä béchïbo, **11** bueítuk áapörík béchïbo juebena judíom emo näikimtey, Jesústa súaleka.

Jesús mám tájtiriahuaaka

Jerusaléniu kibakek

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Yokoríapo génte buéresi juebénaka jum pajkou

yáij-latukaïhui, Jesústam jum Jerusaléniu yebisisé téamta jíkkajak. ¹³Huanärim jume tako sáhuam nüka, ä nankiboka yeu sájjak, éntokim ínel chaayey:

—¡Tüisi mabettunake! ¡í santo, jü Señorta téhuampo yebisiseme, jü Israeltau Rey!

¹⁴Huanäi Jesús juka buru asölaata téaka át jikat yejtek, jiojteta jíá bénasi:

¹⁵Katè májhue, buere pueblo Síonta maala;
ímí huéiye jü em Rey,
buru asölaatat yejsimeka.

¹⁶Íachirim kaa jünéaka tahuakay, jume ä discípulom késam huépo; të juka Jesústa jíabitek buéresi úttilhuaka ä mabethuak. Huanäi jübuam áu huáhuaatek, áa bétana íkái jiojtetukäihui, éntok áachä chúpahuakähui.

¹⁷Jü génte áamak aneïhui, áa bétanam nookay, jáchin Láazarotau chachayeka jum ä máaripo kókkolam násuk ä jíabitetuak. ¹⁸Huari béchibo két jü génte ä mabet báreka áma yájakay, bueitukim ä jíkkajak, áapörik íkái señalta yáakä bétana. ¹⁹Të jume pariseerom, bempo náu ínel jiaahuay:

—Béjem ä bitcha, kaitate ára yáuhua. Áachem suuhua, ¡sime génte áamak kaate!

***Griegom ket kaa jaikika
ama aneka Jesústa jaria***

²⁰Griegom ket kaa jaikika áme násuk aaney, huame áman pajkou Diosta yöri báreka jikau sákalam násuku. ²¹Íméi Feliipetau rúktek,

pueblo Betsaida Galiléa buiärapo jometahui. Huanärim jiokot áu jiaahuay, ínel jíaka:

—Jesústate bít péiya.

²²Feliipe éntok Andrésta ettejhuariak. Huanäi jü Andrés éntok Feliipe Jesústam téjhuak.

²³Jesús éntok ínel am yómmiak:

—Tiempo béja yúmase, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta úttilnähui. ²⁴Tua lútüriapone enchimneu ínel jiaahua: Jü tirijko báchia kaa buíapo kóm huécheka mukuka síhuekätek, áapola tahuanake; të mukuka síhuekätek, yún takanake. ²⁵Huä ä jíapsi beutireme ä tärúnake; të ím ániapo ä jíapsi kaa beutireme, ä yü jíapsinaké béchibo ä éria.

²⁶Jü nésauta nee joria báareme nee guojaanake. Huanäi huam ín anépo két annake, hua nésauta nee joriame. Jü nésauta nee joriame, ín Átchay ä úttilnake.

Jesús ä mëna bétana nooka

²⁷Huanäi Jesús ínel jiaahuak:

—¡Tepa kaa al-leeri ín jíapsit aayuk! ¿Jáchisune jiaunake jáni? Karane ínel jiaahua: “In Átchay, ¡inou huéenakemta bétané nee jínëu!” ¡Bueituk íkái ín chúpanaké béchibone äbo yepsak! ²⁸In Átchay, em téhuame looriasi bíttebo.

Huanäi jíahui téhueka bétana kóm yuumak, ínel jíaka:

—Béjane looriasi am bíttebok, éntokne júchi looriasi am bíttebonake.

²⁹Huanäi hua génte juebenara áamak anëu juka jíahuíta jíkkajaka, yúkuta ínel omtë tíiyay. Huate éntok ínel jiaahuay:

—Diosta ángel áu nookak.

³⁰Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahuak:

—Í jáhui kaa ino béchïbo äbo kóm yuumak, ál-la enchim béchïbo. ³¹Ëni ájária í ániapo anemmet nokta chúpatunakëhui. Ën hua diablo ím ániapo buéresi ä néshue násuk júne yeu béptunake. ³²Ínapo éntok buíapo jikau tóboktiahuak, símemne inou rúktianake.

³³Ínëli jiaahuay, jáchin ä muknakeu am jüneria íaaka.

³⁴Huä génte ínel ä yómmiak:

—Ítapo jum Diosta leypo ä jüneriak, Cristota jíbapo béchïbotunakëhui. ¿Jáchisu júntukë ä tóboktianä tíiya, juka Yoremta Üusi ti téhuaakamta? ¿Jábesa júntuk, ïri Yoremta Üusi?

³⁵Huanäi jü Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ketune chúbala enchim násuk annake, jü machiria. Náasem kaate, ketune machiriata enchimneu ayuako, kaa máchiraata kaa enchim jaatianakë béchïbo; bueítuk hua kaa machiku hueramame kaa jüneyia jákun bíchaa ä huëhui. ³⁶Ketune machiriata jípurekem ä súale, juka machiriata, machiriapo enchim usiarimtunakë béchïbo.

Íkái nookak jü Jesús; huanäi sika am éusuriak.

Jume judíom kaita súalëram

³⁷Të juebena señaalim bem bíchäpo ä yáak junne, katim ä súaley, ³⁸profeeta Isaíaasta nokakäu chúpnakë béchïbo, ínel jáamta:

Señor, ¿jábetasu ámeu itom nokakäu súale jáni?

Éntok, ¿jábetausum emo yeu machiriake jáni, huame Señorta mámmam?

³⁹Íari béchïbom kaa ä súaley, bueítuk két ínel jiaahua jü Isaíaasta jïojteri:

⁴⁰Bempörim puj páttiak, éntok bem jíapsi námakasi yáuhuak, pusimmea kaita bem bínnakë béchïbo, éntok jíapsiy kaita bem jünerianakë béchïbo, junëli kaa jíapsi kúakteka, kaa nee am jínëunakë béchïbo.

⁴¹Isafas ínel jiaahuak, Jesússta looria bíchaka, bueítuk áa bétana nookak.

⁴²Kía júnentaka junne, yäuram juebénaka ä súaleka taahuak. Të pariserom béchïbo katim emo yeu buíssey, kaa huam bem náu yayájäpo emo yeu bep íaaka. ⁴³Bueítukim chë ä türey, juka yoremta úttilhuä bétana bem máknäu, Diosta úttilhuäu béppa.

Jesústa nooki yorememmet béttesi chupanake

⁴⁴Jesús kusisi nokaka ínel jiaahua:

—Huä nee súaleme kaa nee jíba súale, ál-la huaka nee äbo bíttuakamta kétchi. ⁴⁵Huä nee bíchame, huaka nee äbo bíttuakamta két bitcha. ⁴⁶Ínapo, jü machiria, äbo ániau kóm yebij-la, síme huame nee súaleme kaa machiku aneka áma kaa am kókkonakë béchïbo. ⁴⁷Jábe júne ín noki jikkajaka, të ín éäu

kaa joame, ínapone kaa bette nokta át chuppa; bueítukne huame ím ániapo aneme kaa bette nokta ámet chupabáreka äbo kóm yebij-la, ál-la am jínëu báreka. ⁴⁸Huä kaa nee mabetakame, éntok ín noki kaa jíkkaij báareme, jábeta bette nokta át chupanakemta jípure. Jü noki ín nokakähui, taahuata yúmak, bette nooki át chupanake. ⁴⁹Bueítuk ínapo kaa kía ín éäpo ä nok-la; hua Áchayhuari nee äbo kóm bíttuakame, áapo nee át sáuhuek jita ín noknakëhui, éntok jita enchim ín majtianakëhui. ⁵⁰Éntokne jüneiya ä nésaurihua yü jíapsihuantukähui. Júnëline huaka ín nokäu nooka, huaka ín Áchay nee ä téjhuaka pámani.

Jesús ä discípulom guók báksiak

13 ¹Senu taahuari bëyey, kabara jísobahuaka pájcuata yúmaseihui. Jesús jüneiyay, tiempota áa béchíbo yúmalatukaihui ím ániapo yeu ä huéenakëhui, ä Áchaybeu bíchaa. Ä átteahuam ím ániapo aneme jíba am nákkek, ä mukëpo tájti.

²Huanäi tukaapo am jíbuäy, jü diablo Judasta jíapsipo kibak-latukay, Jesústa ä nénkinakë béchíbo. İri Judas Iscariote, Símonta üusitukay. ³Jesús jüneiyay ä Áchayhua símeta ä mámpo ä tóij-latukaihui, éntok Diosta bétana áu hueihui, éntok Diostau bíchaa áu huéenakëhui. ⁴Júnëli kíkteka, jume súppem béppa huéeme áu úhuak. Toallam éntok nüka, am huikojtek.

⁵Huanäi buere puraatopo báam

yeu töaka ä discípulom guók báksia táytek, éntok jume toallam ä huikosakäbey am huaachak.

⁶Huanäi Jesús jü Símon Perotau rúktek; Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jache empo nee guók báksia báare?

⁷Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Jü ín jóäbet empo kaa át jüneiya én läuti; të chúkula ál-lë át jüneenake.

⁸Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Katë nee guók báksianake, jauhuey junne.

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaa nee enchi guók báksiak, kaitë ínomak jípunake.

⁹Huanäi jü Símon Peero ínel áu jiaahua:

—Señor, ä junëlitunakey, kaa ín guókim jíbba, ín mámmam éntok ín kóba júne báksia.

¹⁰Të Jesús ínel áu jiaahua:

—Jü bemelasi baksiari kaa júchi báksiana, jume guókim jíbba, bueítuk béja baksiari. Eme éntok béja báksiari, të kaa sime.

¹¹Bueítuk jüneiyay jábeta ä nénkinakëhui; huäri béchíbo: “Kaa síme báksiari”, ti áu jiaahuak.

¹²Júnëli, chúkula am guók báksiasuka, júchi ä súppem nüka, mesau rúktek. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—¿Jachu eme jüneiya jita ín enchimieu yáakähui? ¹³Eme nee Maeströ tíiya, éntokem nee Señor tíiya. Tüisem ínel jiaahua, bueítuk enchim jiauläpo, ínapone ájaria. ¹⁴Të ínapo Señortaka éntok Maestrotaka júne enchim guók

báksiak, eme kétchi náu emo guók báksiapo yúmala. ¹⁵Bueituk ejemplotane enchim mákkak, ín enchimneu ayuka Bénasi enchim két náu ä jonákë béchi'bo. ¹⁶Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä sáyhuame kaa ä teko béppa chë yörihua; éntok hua jákun bíttuahuakame júne kaa chë yörihua áman ä bíttuakamta béppa. ¹⁷Íkarem júneriätek, al-leakem jfapsinake ä joäteko.

¹⁸'Kanne simem bétana nooka. Bueituk ínapone júneiya jábem ín yeu púalatukähui. Të úttea huaka jiojteta ínel jámta chúpnakë béchi'bo: “Huä páanim ínomak buäyeme nee béj-reka áu tóboktiak.” ¹⁹Én naatekane enchim ä téjhua, kee jee huéenakemta chúpeyo, béja ä chúpey enchim ä súalnakë béchi'bo ín ájariatukähui. ²⁰Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: Huä ín jákun bíttuari mabetakame, nee mabeta; hua nee mabetakame éntok, huaka nee äbo bíttuakamta két mabeta.

Jesús Judasta ä nénkinakeu bétana nookak

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹Jesús íkái noksuka, ä jápsipo tüisi sirokay. Huanäi huitti ínel jiaahua:

—Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, senu enchim násuk aneme nee nénkinake.

²²Huanäi huame ä discipulom emo naa bíchaka taahuak, kaa jünéaka jábeta bétana ínel ä jáähui. ²³Senu discipulo, Jesústa chë nákeihui, áa náapo káteka

chákala bökay. ²⁴Íähui señam yáuhuak, jü Simmom Peero, ä temaij iaaka ä jábétukaihui huaka áa bétana ä nokaihui. ²⁵Huanäi áapo, Jesústau jëla rúkteka, ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jábese júri em áa bétana nokähui?

²⁶Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Huä jábeta páanim kómoniaka ín ä miknakeu, huäri ájaria.

Huanäi jume páanim kómoniaka, Judas Iscarioteta, Símonta üusi, am miikak.

²⁷Huanäi sep Satanás ä jápsipo kibakek. Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Juka em yáa bárëu, bamsekë ä yáuhua.

²⁸Të huame mesau jokame katim jünéaka taahuak, jita béchi'bo Judastau ínel ä jákähui.

²⁹Bueituk huate ínel éiyay: Judasta tómi bóosata jípurë béchi'bo, Jesús ínel áu jiaahua: “Pajkopo itom huáatianakeuë jínnu má'tchi”, éntok: “Poloobeme mikpo yúmala”, tim éiyay. ³⁰Áapo jume páanim buäsuka siika. Huanäi éntok béja tukaaritukay.

Jü bemela nésauro

³¹Huanäi Judasta yeu simsuk, Jesús ínel jiaahua:

—Én buéresi úttilna, jü Yoremta Üusi ti téhuaakame, éntok Dios Átchay áa béchi'bo úttilna. ³²Jü Dios áapörik béchi'bo úttilhuätek, áapo Dios kéchá úttilnake, ä éäpo; éntok láuti ä úttilnake. ³³In usiálam, ketunene kaa bínhua enchimmak annake. Nechem

jariunake, të jume judíommeu ín jáá bénasi, enchimmeune két ínel jiaahua: Huam ín huëu bíchaa, eme karem áman kaate. ³⁴Bemela nésautane enchim mákka: Emóem nákke. Nee enchim náképo bénasi, emem két nánancha emo náknake. ³⁵Ímìrim sìmetaka enchimmet jüeneenake, ín enchim majtialatukä bétana, nanabeu éaka enchim emo nákeyo.

Jesús juka Perota kaa áu ä täya tíanakeu bétana nookak

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶Huanäi jü Símon Peero ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jákusë huée báare?

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Áman ín huëu bíchaa, empo kara ínomak huéiye ëni; të chúkula arë ino sáu huéenake.

³⁷Peero éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, ¿jatchiakasune kara emo sáu huéiye ëni? ¡In jíapsi muknakey júnene ára ä tójja, emo béchïbo!

³⁸Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—¿Jachë em jíapsi ä muknakey júne ára ä tójja, ino béchïbo? Tua lútüriapone ínel emou jiaahua, juka totorörata kee jee kuseyo, báisë kaa nee emo täya tíanake.

Jesús jü Böo Dios Áchaytau bíchaa

14 ¹Katem enchim jíapsi jáchin éetua. Diosta enchim súalë bénasi, nechem két súale. ²In Átchay jóapo juebena káarim ayka; të kaa junëlitukátek ínapone enchim téjhua éiyye. Ámanne huée báare, huam enchim annakëpo tülisi ä tüte

béchïbo. ³Huanäine téhuekau yepsak, huam enchim annakëpo ä tútenake. Huanäine júchi yebijnake. Huanäine júchi enchim äbo núnake, bueítuk huam ín anëpo, ínomak enchim annakë béchïbo. ⁴Bueítukem jüneya jákun bíchaa ín huéenakeu, éntok juka böota júnem täya.

⁵Huanäi jü Toomas ínel áu jiaahua:

—Señor, katte jüneya jákun bíchaa em huëhui; ¿jáchisute juka böota täyanake?

⁶Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Ínapone jü böo, jü lútüria, éntok jü jíapsihuame; kaabe ín Áchaybeu huéenake, kaa ino béchïbotuko. ⁷Nee täyátekem két ín Átchay täya; éntokem én naateka ä täya, éntokem ä bil-la.

⁸Feliipe éntok ínel áu jiaahua:

—Señor, itomë ä bíttua, huaka Dios Áchayta. Júnëlite kaitat jáchin éaka tahuanake.

⁹Huanäi Jesús ínel áu jiaahua:

—Béjane bínhua enchimmak aane, ¿éntoke jíba kaa nee täya, Feliipe? Huä nee bil-lame, juka Dios Áchayta bil-la. Ä junëlituk junne, ¿jatchiakasë júntuk Dios Áchayta nee enchim bíttua sáuhue? ¹⁰¿Jachë kaa ä súale, Dios Áchaytamak nee huépülatukähui?, éntok, ¿juka Dios Áchayta júne ínomak huépülatukähui? Huä noki ín nokäu, kanne kía ín éäpo ä nooka; hua Dios Átchay ínot aneme, áapo juka tékilta johua. ¹¹Nechem súale, Dios Áchaytat ín anëhui, éntok két Dios Áchay ínochi; o hua tékil ín joäu, huäri béchïbem nee súale. ¹²Tua

lútüriapone ínel enchimmeu jiaahua: Huä nee súaleme, huaka tékilta ín joäu áapo két ára ä jonake, éntok ín joäu béppa chë yörisi machik júne jonake, bueítuk Dios Áchayta anëu nee huë béchïbo. ¹³Éntok simeta juka ín téhuampo Dios Áchaytau enchim aahuäu, anä yáanake, juka Dios Áchayta Üusi úttilnä béchïbo. ¹⁴In téhuampo jita júne enchim aahuay, ínaponä yáanake.

Jü Espíritu Santo äbo bíttuaname

¹⁵Nee nákétekem juka ín nésauri johua. ¹⁶Huanäine ínapo Dios Áchaytamak noknake, täbui jíapsi jotehuamta enchim máknakemta, yü tütti enchimmak ä annakë béchïbo. ¹⁷Íri Espíritu tua lútüria. Të jume ímï ániapo joome, karam ä mabeta, bueítukim kaa ä bitcha, éntokim kaa ä täya; të eme ä täya, bueítuk enchimmak aane, éntok enchim jíapsipo annake. ¹⁸Kanne kía usi lepemtukä bénasi enchim tö simnake. Júchine enchimmeu yebijnake. ¹⁹Ketune ili bëye; huanäi jume ím ániapo aneme kaa nee bínnake; të eme ál-la júchem nee bínnake; bueítuk ín jiapsä béchïbo, eme két jíapsinake. ²⁰Huäri taahuarit eme júneenake Dios Áchaytat ín anëhui; eme éntok ínochi, ínapo éntok enchimmechi. ²¹Huä ín nésaurim jípureme éntok am joame, íri ájaria jü nee nákeme; hua nee nákeme, ín Áchay kéchá náknake. Éntok ínapo két ä náknake, éntokne áu ino yeu machirianake.

²²Huanäi jü Judas ínel áu jiaahua, kaa hua Iscariote:

—Señor, ¿jatchiakasë itou jíba emo yeu machirianake, të kaa huame ímï ániapo anemmehui?

²³Huanäi Jesús ínel ä yómmiak:

—Huä nee nákeme ín noki yörinake; éntok hua ín Áchay ä náknake. Huanäite áu yájaka áamak jóatenake. ²⁴Huä kaa nee nákeme ín noki kaa yörinake; hua noki enchim jíkkajakäu, ínapone kaa ä átteak. Huä Dios Átchay nee äbo bíttuakame, Áapo ä átteak.

²⁵Íkäine enchimmeu nookak ketune enchimmak aneka. ²⁶Të hua jíapsi jotehuamta yore mákame, jü Espíritu Santo, hua Dios Áchayta äbo bíttuanakëhui ín téhuampo, huäri simeta enchim majtianake, éntok enchim áu huáatituanake, simeta huaka ín enchimmeu nokakähui.

²⁷Yánti jíapsihuantane enchimmeu tö siime. In yánti jíápsekäune enchim miika, të kaa hua ím ániapo jometa bénasi. Katem enchim jíapsi kaa al-leetua, éntokem kaa emo máujtua.

²⁸Béjane enchim téjhuaala, ínel jíaka: Simnakene, tëne júchi enchimmeu yebijnake. Nee nákétekem emo al-leetuä éiyey, Dios Áchaytau nee ino simë tíayo; bueítuk jü Dios Áchay chë yörisi maachi, ino béppa. ²⁹Enchimne téjhuak, kee jee ä yúmayo, bueítuk nokta chúpey enchim ä súalnakë béchïbo.

³⁰Kanne júchi yún enchimmak ettejhuanaake, bueítuk jü ím ániapo buéresi genteta béppa chë úttiakame äbo huéiye; të áapo kaita ínomak jípure. ³¹Të junëlitunake, ím ániapo aneme

jüneenakë béchïbo Dios Áchayta
ín nákehui éntok Dios Áchayta
ín ä sáhuë páman ín ä joähui.
Jáptëem; ímite yeu sákanake.

Jesús jü tua páras óguo

15 ¹Ínapone jü tua lutüriapo
páras óguo, ín Átchay
éntok jü et-leero. ²Símeta huaka
mesëkiriata ínot yeu simlata
kaa takakamta chúkianake;
éntok símeta huaka takakamta
tútenake, chë yún ä takanakë
béchïbo. ³Eme béja chïcha machik
úhuari jü noki enchimneu ín
nokakäubeyi. ⁴Inot jíbem aane;
ínapo éntok enchimnechi. Jáchin
hua mesëkiria áapola kaa tataka,
kaa hua óguotat huékäteko,
enchimkak két junëlitunake, kaa
enchim ínot jíba aneyo.

⁵Ínapone jü páras óguo, eme
éntok jume mesëkiriame. Huä ínot
aneme, ínapo éntok áamaki. Íri
yún takam huériunake; buëituk
eme kaa ínomak anëtek, kaitem
ára yáuhua. ⁶Huä kaa ínot aneme,
mesëkiriata bënasi päkun yeu
jímmaahuaka huaknake. Huanäi
náu tóijhuaka tájju guötiana, ä
béetinakë béchïbo.

⁷Eme ínot anëtek, éntok
juka ín noki enchimmet aneyo,
símeta enchim huáatiähuem
aahua; huanärem ä mákna.
⁸Íari béchïbo loriapo úttilna, jü
ín Átchay, yún enchim takakä
béchïbo. Huanärem junëli ín
discípulomtunake. ⁹In Áchayta
nee náké bënasi, ínapone két
enchim nákke. Ínëlem enchim
ín náképo jíba aane. ¹⁰Eme
ín nésauri joätek, enchim ín

nákëpem jíba aane; ínëline ín
Áchay nésauri johua, éntokne
áapörik nee náképo aane.

¹¹Íkäine enchimneu nooka,
ín al-leäu enchimmet ayunakë
béchïbo, éntok hua enchim
al-leäu yúmalasi enchim ä
jípunakë béchïbo. ¹²Íri ájária jü
ín nésauri: Jü enchim nánancha
emo náknakeu, ín enchim
náképo bënasi. ¹³Kaabe chë júne
yore nákke, ál-la hua ä amigom
béchïbo ä jíapsi nénkame. ¹⁴Eme
ámëria jume ín amigom, huaka
ín enchim át sáhuëu joäteko.
¹⁵Kanne éntok ín tekipanualero
ti enchim téttehuaanake, buëituk
hua nésauta joaka tekipanuame
kaa jüneiyya, juka ä teko yáa
bárëhui. Të ínapo enchim amigok,
bueituk símeta huaka ín Áchay
bétana ín jíkkajakäune enchim
téjhuaala. ¹⁶Eme katem nee yeu
púala, ál-la ínapo enchim yeu
púuhuak, éntokne enchim yuktiak
áman sájaka yún takaka enchim
jíapsinakë béchïbo. Huä enchim
taka éntok kaa lütinake. Huanäi
huaka símeta ín téhuampo Dios
Áchaytau enchim aahuäu, áapo
enchim ä máknake. ¹⁷Nésautane
enchim mákka, enchim emo
náknakë béchïbo.

Ím ániapo enchim omtiame

¹⁸Huame ím ániapo aneme
enchim omtiay, áahuem huáate
nee bácham omtiakä bétana.
¹⁹Eme ím ániapo jométuk, huame
ím ániapo joome enchim náké
éiyey. Të eme katem ím ániapo
joome; ínapone ím ániapo enchim
yeu púuhuak. Huäri béchïbo

bempo, im ániapo joome, katim enchim huáatia. ²⁰Áahuem huáate, hua noki in enchimneu nokakähui: “Huä tekipanualero kaa chë yörìhua ä teko béppa.” Nechim guojajjaasëtek, enchimim két guojajjanake; in noki jikkajätekim, enchim noki két jikkajjnake. ²¹Të simeta ikärim enchimneu yáanake in téhuam bem omtiä béchìbo, bueìtukim huaka nee äbo bíttuakamta kaa täya.

²²Kaa nee äbo yepsak, éntok kaa nee ámeu nokak, jü bem Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të enim kaachin jiau mätchi, jü bem Dios Bejri ámet ayuka bétana. ²³Huä nee omtiame, in Áchay két omtia. ²⁴Áme násuk huaka tékilta kaa jábem júne joäu nee yáak, jü Dios bejri kaa ámet ayu éiyey; të èni juka in joäu bil-lataka junne, nechim omtia, éntok juka in Áchay jünem omtia. ²⁵Të ìri inèli huéiye, juka Moiséjta leypo jiojteta chúpnakë béchìbo, inel jíame: “Kaita béchìbom nee omtiaka taahuak.”

²⁶Të huaka jíapsi yéjtehuamta yore mákamta yepsak, in Áchay bétana in enchimneu bíttuanakeu, jü Espíritu lútüriata yore majtíame, Dios Áchayta bétana huéeme, huäri ino bétana noknake. ²⁷Eme éntok két ino bétana noknake, bueìtukem jíba inomak aane, kësam huëpo naateka.

16 ¹Íkäine jíba enchimneu nok-la, bueìtuk Diostat éhuäu kaa enchim tóijnakë béchìbo. ²Bueìtuk bem

sinagogampom enchim yeu bébnake. Taahuari yúmanake, jábe júne enchim súakame Diosta nésauri áu joä bénasi éenake. ³Íkärim jonake bueìtukim Áchayhuarita kaa täya éntok nee junne. ⁴Tëne ikäi enchimneu nooka, huaka taahuata yúmak enchim áu huáatinakë béchìbo béja in enchimneu ä nok-latukähui.

Jü Espíritu Santota tékkil

Íkäine kaa kësam huëpo enchimneu nookak, bueìtukne enchimnak aaney. ⁵Të éenne áman siime, hua nee äbo bíttuakamtahui; të jábe júne kaa nee temaje: “¿Jákusë siime?” ⁶Ál-la ikäi enchimneu in nokakä béchìbo enchim jíapsi tüisi siroka. ⁷Të inapo lútüriata enchimneu nooka: Chë türi enchim béchìbo in simnakëhui; bueìtuk kaa nee sik hua jíapsi yéjtehuamta yore mákame kaa enchimneu yebijnake; tëne sikätek enchimneu ä bíttuanake. ⁸Huanäi áapo yepsakätek, huame ániat jíápsame Dios bejrimmet am jüneetuanake, lútula jíapsihuamtachi, éntok bétte nokta chúpebechi. ⁹Dios bejrichi, kaa bem nee súalë béchìbo; ¹⁰lútula jíapsihua bétana, Áchayhuaritau in huéé béchìbo, éntokem kaa éntok nee bínnake; ¹¹éntok bétte nokta bétana, bueìtuk jü buéresi ániat nésahueme bétte noki át chúpari.

¹²Ketunene juebenak jípure, jita in enchimneu noknakëhui, të ènem kara ä huéria. ¹³Të jü

lútüriapo Espíritu yepsakätek, áapo síme lútüriau bíchaa enchim hueriunake; bueituk kaa áapo ä éapo noknake, ál-la huaka simeta ä jikkajäu noknake; éntok enchim jünetuana huaka chúkula yebijnakemta bétana. ¹⁴Áapo loriapo nee útilnake; bueituk ín átteapo ä nüka, enchim ä jüneriatuanake. ¹⁵Simeta hua ín Áchay jípurëu, ínapone két ä átteak; kíalíkune ínel jiaahua, ín átteapo ä nüka enchim ä jüneriatuanake.

Al-leehuäu bíchaa kúaktianake, jü sirokhuaame

¹⁶Enchim kaa nee bínnakeu, kaa jaikika bëye; të júchi kaa jaikika bínnake, enchim nee bínnakëhui; bueituk ínapone Áchaytau bíchaa huéiye.

¹⁷Huanäi huate ä discípulom ínel náu jiaahuay:

—¿Jítasa íri itou ä nokähui?

Kaa jaikika bëye kaa itom ä bínnakëhui, të júchi kaa jaikika bëye, chúkula itom ä bínnakëhui; j bueituk Áchaytau bíchaa áu simë tíiya! ¹⁸Inëlim jiaahuay: ¿Jáchisu jiau báare jáni, “kaa jaikika bëye”, tíaka? Katte át jüneyia, ä nokibechi.

¹⁹Jesús jüneyiyay bempörim ä temaij bárëhui; huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Béjane enchim téjhuak: kaa jaikika bëye, kaa enchim nee bínnakëhui, éntok júchi kaa jaikika bínnake, enchim júchi nee bínnakëhui. ¿Jachem íachi náu nátemaje? ²⁰Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua: buannakeem,

éntokem jìokot jiaunake; jume ániat jíápsame éntok al-leenake. Të ínëli jü enchim sirokäu násuk junne, jü enchim sirokäu al-leeriu bíchaa áu kúaktianake. ²¹Jü jámut asoa bárëtek huantiriam ínnënage, horata áu yúmako; të chúkula ili outa asoak huantiriam koptianake, al-leaka ím ániapo outa yeu yoremtukä béchìbo. ²²Ánëlem két én siroka; tëne júchi enchim bínnake. Huanäi jü enchim jíapsi al-leaka tahuanake, éntok kaabe ára enchim ä úhuaanake, juka enchim al-leähui.

²³Huámei taahuarimmechem kaita inou nátemaijnake. Tua lútüriapone ínel enchimneu jiaahua, síme jita júne Dios Áchaytau enchim aahuäu ín téhuampo, Áapo enchim ä máknake. ²⁴Ketunem kaita áula ín téhuampo, én tájti. Jítem aahua, enchim ä mabetnakë béchìbo, éntok huaka enchim al-leäu yúmalatunakë béchìbo.

Jesús yöla, ániat aneme béppa

²⁵Íkäne enchimneu nok-la, ejemployi; të taahuari yúmanake, kaa ejemplommey ín enchimneu noknakëhui; ál-lane jünakiachisi enchimneu noknake, jü Áchayhuarita bétana. ²⁶Huäri taahuarichem ín téhuampo jita áunake; ínapo éntok kanne jita enchim áurianake, jü Áchayhuaritahui enchim béchìbo, ²⁷bueituk jü Dios Átchay enchim nákke, bueituk eme nee nákke, éntokem Diostat ín yeu simlatukä bétana nee súalek. ²⁸Dios Áchayta anëpone yeu sika, i ániau kóm

yepsak. Júchine íka ániata tö sika, jü Dios Áchaytau huéenake.

²⁹Huanäi ä discipulom ínel áu jiaahua:

—Enë jünakiachisi nooka, kaita ejemplota itou nokaka.

³⁰Én ál-late jüneiya, simeta em jüneriähui; kíalikute kaita emou temaj mátkhi. Huäri béchibote ä súale, Dios Áchayta bétana em yeu simlatukähui.

³¹Jesús éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem én ä súale?

³²Taahuari yúmanake, éntok béja yúmala, sákatuahua enchim chíbejtinäkëhui, huépülaka ä böochi; éntokem nee ínapola tö sákanake. Tëne kaa ínapola taahua, bueituk jü Dios Áchay ínomak aane. ³³Íkäine enchimmeu nok-la, ino bétana yánti jíapsihumta enchim jípunakë béchibo. Ími ániapem jiokot emo bínnake; të katem kóm éiya: ínapone íkäi ániata kobala.

*Jesús oraciompo ä discipulom
Diostau nok-riak*

17 ¹Jesús íkäi noksuka, téhuekau jikau remtek, ínel jíaka:

—In Átchay, béja taahuari yúmala. Loriapë ä úttille, juka em Üusi, áapörík két loriapo enchi ä úttilnakë béchibo; ²bueitukë simem jíápsame béppa yáurata ä mák-la, huame síme em ä mákkim jíbapo béchibo jíapsihumta am máknakë béchibo. ³Íri éntok ájária, jü jíbapo béchibo jíapsihume: Enchi bem táyanakëhui, huaka huépülaik éntok tua lütüriapo Diosta,

éntok juka Jesucristota, em äbo bíttuakähui.

⁴Ínapo ími buíapo aneka loriapo enchi úttille. Béjane ä chúppak, juka tékilta em nee yáa sáhuëhui. ⁵Én éntok, ín Átchay, loriapë nee úttille em anëpo, huaka loriata émomak ín jípurekäihui, ániata kee yáahuay naateka.

⁶Em téhuamne am täyatuala, jume yoremem ím ániapo em nee mákkim. Émpë am átteaka nee am mákkak, éntokim em noki ëriak. ⁷Énim jünéaka tahuala, simeta juka em nee mákki emo bétana huëhui; ⁸bueituk huaka nokta em nee mákakäu nam téjhuak. Bempo éntok ä mabetak, éntokim lütüriapom jünëiak emo bétana ín huëhui, éntokim enchi nee äbo bíttuakäu súale.

⁹Ínapone áme béchibo emou nooka. Kanne huame huate ím ániapo aneme béchibo nooka, ál-la huame em nee mákakäu béchibo; bueituk émpë am átteak, ¹⁰éntok simeta huaka ín átteakäu, émpë ä átteak, éntok juka em átteakäu, ínapone két ä átteak; éntokne áme béchibo úttilhuak.

¹¹Ínapone kaa ím ániapo tahuanake; të ímëi ál-la ím ániapo taahua; ínapo éntokne emou huéiye. In Átchay, empo tühuay tápuni. Jume nee enchi mák-rim, em úttearaë am ëeria, bempörim náu huépülaitunakë béchibo, itom náu huépülaitukä Bénasi. ¹²Ínapone em téhuam úttiarimmey am suayak, ími ániapo ámemak aneka. Huame em nee mákakäune suayak, éntok kaabe áu tárük, hua áu ä tárúnakë

béchiŋbo usiari jíŋba, juka jjoŋterita át chípnaké béchiŋbo.

¹³Tēne én emou huéenake; éntokne junēli nooka, ím ániapo aneka, juka ín al-leeri bempörimmet yúmalasi ayunaké béchiŋbo. ¹⁴Ínapo huaka em noki ámeu nok-la; éntok jume ím ániapo aneme am omtia, bempörim kaa ím ániapo jometuká béchiŋbo, bueítuk ínapo két kaa ím ániapo joome. ¹⁵Kanne ímí ániapo enchi yeu am huéria íaaka nooka, ál-la juénaraata bétana enchi am suaya íaaka. ¹⁶Katim ím ániapo joome, ín kaa ím ániapo jometuká bénasi. ¹⁷Santosé am jíapsítua, em noki; tua lútúria. ¹⁸Ím ániau em nee bíttuaká bénasi, ínapone két áman am bíttua, jume ániat jíápsammehui. ¹⁹Ínapone bempörim béchiŋbo santosi jíápsa, bempörim lútúriapo santosi am jíapsínaké béchiŋbo.

²⁰Kanne ímēi béchiŋbo jíba nooka, ál-la bempörim nokay, nee súalnakeme béchiŋbo kétchi, ²¹símēm náu huépülatunaké béchiŋbo, itom náu huépülatuká bénasi. Empo, ín Átchay, ínochi, ínapo éntok émochi; junēlim két itomak huépülatunake, jume ím ániapo aneme ä súalnaké béchiŋbo, enchi nee äbo bíttuaká bétana. ²²Huaka loriata em nee mákakäu, ínapone két am mákkak, bempörim náu huépülatunaké béchiŋbo, itom náu huépülatuká bénasi. ²³Ínapo ámechi, empo éntok ínochi, bempörim yúmalasi huépülatunaké béchiŋbo, jume ím ániapo aneme jüneenaké béchiŋbo,

enchi nee äbo bíttuaká bétana, éntok enchi am nákekähui, em nee nákeká bénasi.

²⁴In Átchay, jume em nee mákakäune ín anēpo két ínomak am an-ía, huaka loriata em nee mákakäu am bínnaké béchiŋbo; bueítuké nee nákkek, béja ketune juka ániata kee jee yáahuay naateka. ²⁵Lútula huēpo Achayhuari, huame ím ániapo joome katim enchi täyala, tē ínapo enchi täyala. Ímēi éntok jüneiŋya em nee äbo bíttuakähui. ²⁶Éntokne em téhuam am täyatuala enchi jabétukähui, éntokne jíba am täyatebonake, bueítuk jü em nee nákekau ámet am ayunaké béchiŋbo, ínapo éntok ámechi.

Jesús pereesotehuak

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

18 ¹Jesús íkái noksuka yeu siika, ä discípulommaki, áman jakia Cedrón ti téhuaakau huáytana bíchaa, huam huertata órekaipo; huämi kibakek ä discípulommaki. ²Éntok Judas kétchi, huatem mampo ä toijnakēihui, áma täyay, bueítuk Jesús juebénasi ä discípulommak ámam náu yayajay. ³Huanäi Judas áman yepsak, juebena sontarom huériaka, éntok tiöpopo alguacil tékilta joame. Jume pariseerom éntok tiöpopo chē nésahueme áman am bíttualatukay. Machiriaka, kúkutaka, éntok esparakam áman yájjak. ⁴Tē Jesús, símēta juka áu huéenakemta jüneriaka, bát ámeu yeu kíkteka, ínel ámeu jiaahua:

—¿Jábetasem jaria?

⁵Huanärim ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

Jesús éntok ínel ámeu jiaahua:

—Ínapone ájaria.

Judas éntok ámemak huéiyey, hua bem mámpo ä tóijnakeme.

⁶“Ínapone ájaria” tä jiaj, amayim sájaka buíapo huáttek. ⁷Jesús júchi éntok am natemajek:

—¿Jábetasem jaria?

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Juka Jesús Nazarenota.

⁸Huanäi Jesús ínel am yómmiak:

—Enchimne téjhuaasula ín ájariatukähui. Nechem jariätek, ímërem tóija; éläpom sákanake.

⁹Íkai nookak, huaka ä noki ä nokakäu chúpnaکہ béchibo: “Huame em nee mákakäu, huépülak júnene kaa tárúk.”

¹⁰Huanäi jü Símon Peero, ejparam yeu huíkeka, huaka tiöpopo chë nésahuemta sáhuëu bátatana náka chúkta mámákok. Íri éntok Malco ti téhuaakay. ¹¹Huanäi Jesús Perotau ínel jiaahua:

—Em ejparamë huaka bea bóosapo kibacha. Juka vaasota ín Áchay nee mákakäu, ¿jachune kaa ä jinake jani?

Jesús sumo sacerdoteta mámpo tóijhuak

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹²Huanäi huame sontarom, jü tribuno yäura, éntok jume alguacilim sáhuëhui, Jesústam buíseka ä súmmak. ¹³Huanärim bát huëpo Anástau yeu ä tójjak; buëituk ikäri Caifás ä asëbuakay. Huäri huásuktiapo Caifás sumo

sacerdotetukay. ¹⁴Jü Caifás ínel jume judío yäuchimneu nok-latukay, huépul yoremta muknakeu türinake tíaka, jü pueblota béchibo.

Peero Anásta tebatpo aaney

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵Huanärim Jesústa sáu kaatey, jü Símon Peero éntok senu ä disciipulo. Íkai disciipulota éntok sumo sacerdotë ä täyay. Huanäi Jesústamak ä teebat jóapo kibakek; ¹⁶të Peero éntok päkun puertata bía aaney. Huanäi jü disciipulo sumo sacerdotëta täyäu yeu siika. Huanäi huaka jámut puertata suayamtau nokaka, juka Perota áman kibaktuak. ¹⁷Huanäi jü puertata suayame Perotau ínel jiaahua:

—¿Émpë két jü yoremta disciipulo?

Huanäi áapo ä yómmiak:

—Èe, kanne ájaria.

¹⁸Ámam jábuekay, huame áma sáyhuame éntok huame alguacilim. Náalatakam súkkähuey, buëituk sébiakay. Peero éntok két ámemak áma huéeka súkkähuey.

Anás juka Jesústa temajek

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹Huanäi jü sumo sacerdotë Jesústa temajek, ä disciipulom bétana éntok jita am majtiähui.

²⁰Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Ínapo simem jíkkajäpo huame géntemneu nok-la. Jíbane jum sinagogapo éntok tiöpopo am majtiala, jum síme judíom náu yayájäpo. Kaitane éhuil nok-la.

21 ¿Jatchiake nee temaje? Huame nokta jikkaij-lamë temaje jítasune ámeu nok-la. Bempo jüneiya jita ín ámeu nok-latukähui.

22 Juka Jesústa ínëli nónokak, senu alguacil áma anëhui ä chóchonak, ínel jíaka:

—¿Jachë ínel ä yómnia, juka sumo sacerdoteta?

23 Jesús éntok ínel ä yómnia:

—Kaa türik nee nónokak, nokäe, ¿jáksu kaa türi jü ín nokakähui? Të tühuata nee nokay, ¿jatchiake nee chónna?

24 Huanäi Anás súmata, Caifás sumo sacerdotetau ä bíttuak.

Peero Jesústa kaa áu täya tíiya

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Jü Peero tájimmeu huéeka súkkähuey, huanäi nátemaijhuak:

—¿Jachë empo két ä discípulommak huéiye?

Huanäi áapo am yómnia:

—Èe, kanne ájária —tiahua.

26 Senu éntok sumo sacerdoteta sáhuëu Perota náka chúktiakäu huahuaji ínel áu jiaahua:

—¿Enchine bíchakam téna, áman huertapo áamak enchi aneyo!

27 Peero éntok júchi kaa áu ä täya tíaka nookak. Huanäi sep jü totoröra kúkusek.

Jesús Pilaatotau yeu tóijhuak

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Jesústam Caifásta jóapo yeu núk sájjak, palacio romaanou bíchaa. Ketune kethueytukay. Huanäi palaciohuim kaa kímmuk, bem jïöri bárë béchïbo, pájcuu buáhuamta buä báreka. **29** Huanäi

jü Pilaato ámeu yeu sika ínel ámeu jiaahua:

—¿Jíta bétanasem ä nätua, íká yoremta?

30 Huanärim ínel ä yómnia:

—Íká yoremta kaa juënak yáalatukte kaa em mámpo ä tóij éiyey.

31 Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka, enchim ley nésahue páman ä yáuhua.

Judíom éntok ínel ä yómnia:

—Ítapo kaita lütüriata mákki, jábeta itom mënakë béchïbo.

32 Inëlim jiaahuak, Jesústa nokakäu chúpnakë béchïbo, am jünee íaaka jáchin ä muknakëihui.

33 Huanäi jü Pilaato júchi palaciou kibakeka, Jesústa núnuka ínel áu jiaahua:

—¿Jachë empo jume judíommeu Rey?

34 Jesús éntok ínel ä yómnia:

—¿Jachë empo em éäpo ínel jiaahua, o tattäbuika ino bétana ínel emou jiaula?

35 Pilaato éntok ínel ä yómnia:

—¿Jachu ínapo judío? Huame em pueblopo joome éntok huame sacerdotem chë nésahueme ín mámpo enchi tóij-la. ¿Jítasë yáala?

36 Jesús ä yómnia:

—Jü reytaka ín nésahuëu kaa ímï ániapo joome. Të reytaka ín nésahuëu ímï ániapo jométuk, jume ín sáhuëu nássua éiyey, kaa judíom mámpo ín tóijna béchïbo. Të hua reytaka ín nésahuëu kaa ímï joome.

37 Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Huanäisu empo reytaka nésahue?

Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Empo reytaka nee nésahue tíiya. Ínapo fári béchĭbo yeu yoremĭtula, éntokne fári béchĭbo ím ániapo yebij-la, lútürĭata bétana ín noknakë béchĭbo. Síme huame lútürĭat kateme ín nokim jíkkaja.

³⁸Huanäi Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jítasa júri lútürĭa?

Jesústa muknakeu bétana bette nooki at chupari

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Íněli jiausuka júchi yeu siika, judíommehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Kaita kúlpata nee át téula.

³⁹Të eme ínel ä boojoria, pájcuapo senuk ín búttianakëhui. ¿Jachem juka judíommeu Reyta nee búttia íaa?

⁴⁰Huanäi júchi bemelasi símetaka nónokak, ínel jíaka:

—Júkai ee, Barrabásta ál-la.

Jü Barrabás éntok lak-rontukay.

19 ¹Huanäi Pilaato, Jesústa nūka ä bépsutebok.

²Jume sontarom éntok huíchata huiköpäaka, ä coroona yáaka, kóbat áachä yéťchak. Huanärim lilata ä sánkotuak; ³éntokim ä chónaka, ínel áu jiaahuay:

—¡Jál-la maachi, judíommeu Rey!

⁴Huanäi Pilaato júchi yeu sika ínel ámeu jiaahua:

(San Juan 19:3)

—Áachem suuhua, enchimmeune yeu ä tójja, enchim jüeneenakë béchïbo kaita juënak ín át teähui.

⁵Huanäi yeu siika jü Jesús, huíchata coroonaka éntok lilata sánkoka. Huanäi jü Pilaato ínel ámeu jiaahua:

—¡Ímï huéiyek, ï oöou!

⁶Huanäi huame Sacerdotem chë nésahueme éntok áma alguacilim ä bíchaka, söti tēka, ínel jiaahua:

—¡Kúrusichë ä popona!

¡Kúrusichë ä popona!

Pilaato éntok ínel ámeu jiaahua:

—Emem ä huériaka kúrusit ä popona, bueítuk ínapo kaita kúlpata át téuhua.

⁷Huanäi jume judíom ínel ä yómmiak:

—Ítapo senu leyta jípure, éntok jüri leyta jiäpo ámani, úttea ä muknakēhui, bueítuk áapo áu Diosta Üüsü tíya.

⁸Jü Pilaato íkai jíkkajaka, chë júne máuj táytek. ⁹Huanäi júchi palaciou kibakeka, Jesústau ínel jiaahua:

—¿Jákusë joome?

Të Jesús kaa ä yómmiak.

¹⁰Huanäi jü Pilaato ínel áu jiaahua:

—¿Jachë nee kaa yommiak?

¿Jachë kaa jüneiya yäurata ín jípurēhui, kúrusit ín enchi poponakë béchïbo, éntok enchi búttia béchïbo?

¹¹Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Kaitë yäurata jípu éiyey nee béj-reka, kaa jikat bétana ä máktuko. Júntuk hua em mámpo nee yéchakame chë júne Dios bejrim jípure.

¹²Huanäi naateka jü Pilaato ä búttia báreka éiyay. Të jume judíom jíba söti nokaka, ínel jiaahuay:

—Íkäre búttiakätek, ¡kaa Césarta amigok! Huä jábe áu rey joame, Césarta béj-rekam kaate.

¹³Huanäi jü Pilaato íkai jíkkajaka, juka Jesústa päkun yeu núk sika, yäurata yeyesäpo yejtek, huam Enlosado ti téhuaakapo; yorem nokpo éntok téta chíbelay tíau báare. ¹⁴Kabara jísobahuakä pajko buähuäu, senu taahuari áu bëyey. Huäri taahuarit lúl-la kátekay.

Huanäi judíommeu ínel jiaahua:

—¡Ímï aane, jü enchimmeu rey!

¹⁵Të bempo chayeka ínel jiaahuay:

—¡Yehuë ä huéria! ¡Yehuë ä huéria! ¡Kúrusichë ä popontebo!

Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—¿Jachem juka enchim rey

kúrusit nee popon íaa?

Huanäi jume sacerdotem nésahueme ínel ä yómmiak:

—Kaabetate éntok reyek,

¡Césarta jíbba!

¹⁶Huanäi bem mámpo ä tójjak, kúrusichä poponnä béchïbo. Huanärim Jesústa núk sájjak.

Jesús kúrusit poponhuaka muukuk

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷Jesús éntok ä kúruj püakteaka yeu siika, Calaverau bíchaa, hebreo nokpo éntok Gólgota. (Yorem nokpo éntok mukila kóba káuhui tíau báare.)

¹⁸Huämirim kúrusit ä poponak, éntok guoyim áamaki; huépülaka míkötana, senu éntok bátatana, Jesús éntok áme násuku.

¹⁹Huanäi Pilaato titulo jiojteta

yáaka, kúrusit ä yétchak; huäri jiojteri ínel jiaahuay: “Jesús Nazareno, judíommeu Rey.”
 20 Huanäi juebena judíom íkái jiojteta nokak, bueítuk jum Jesústa kúrusit poponhuakapo buere jóära kaa mékka taahuay. Huäri jiojteri éntok, hebreo nokpo éntok griego nokpo éntok latín nokpo jiojtetukay. 21 Huanäi jume sacerdote judíom chë néshahueme Pilaatotau ínel jiaahua:

—Judíommeu Rey té kaa ä jiojte; ál-lë ínel ä jiojte: “Áapo judíommeu áu Rey tíiya.”

22 Pilaato éntok ínel am yómmiak:

—Huä ín jiojtekhui, béja jiojteri.

23 Huanäi jume sontarom juka Jesústa kúrusit poponsuka ä sánkohuam nüka, naikisim ä chúktiaka, náchá näikimtek. Juka béppa sánkota éntokim nüka. Huäri éntok kaa náu jiihtukay; senu huëpo síme náu jiijoatukay, jikat naateka kóm tájti.

24 Huanärim ínel náu jiaahua:

—Katta näikimtenake, ál-late náu ä jätenake; jábe tua áamak tahuanake.

Íri ínëli siika, juka Diosta noki jiojteri chúpnaکہ béchibo, ínel jáamta: “Juka ín huáijhua súpem nat näikimtek, éntok ín béppa súpem éntokim náu jätek.” Júnëlim ä yáhuak, jume sontarom.

25 Jesústa kúruj náapo ä áyehua áma huéekay, éntok ä áyehua ákoro, éntok jü María Cleofasta juubi, éntok María Magdalena.

26 Huanäi jü Jesús, ä áiye bíchaka

éntok ä disciipulo chë ä nákeu két áma anemta, ä áyebeu ínel jiaahua:

—Empo, jámmut, jümü aane jü em ásoa.

27 Chúkula ä disciipulobeu éntok ínel jiaahua:

—Jümü aane jü em áiye.

Huäri taahuarit naateka jü disciipulo ä jóapo ä mabetak.

Jesús muukuk

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Chúkula íkái simsukäpo, jü Jesús, jünéaka símeta chúpilatukähui, ínel jiaahuak, juka Diosta noki jiojteri chúpnaکہ béchibo:

—Bäi mukene.

29 Vaaso vinagrey tápunika áma mánekay. Huanäi bempo vinagrepo esponjata kómoniaka, kútachä súmaka tempä órieriak. 30 Jesús, juka vinagreta jisuka, ínel jiaahua:

—Béja chúppuk.

Huanäi kóm kóbateka muukuk.

Jesús sánä chakäku naa búrujti sóahuak

31 Pájcuata béchibo jita nau toijhuayo senu taahuarita bëye béchibo, huanäi jume judíom jimyore táapo jume kókkolam takahuam kaa kúrusimet am tahuu iaaka, bueítuk íri taahuari tüisi yörisi machiakay. Huäri béchibom Pilaatotau kimuka áu nookak, guók óttam am kóttiria iaaka, kóm am jóaná béchibo. 32 Huanäi jume sontarom áman yájaka, huépülak bát guók kóttiak, alë bénasi huaka senuk két áamak kúrusit poponta.

33 Huanärim Jesústau yájaka béja

ä mukilatukäu ä bíchaka, katim ä guók kóttiak.

³⁴Të senu sontaro ä lansammea sänä chákaku naa búrujti ä sóiyak. Huanäi sep ójbo át yeu búitek, éntok báam. ³⁵Ä bíchakame íkai nooka; ä nokäu éntok lútüria. Ápo éntok jüneyia lútüriata áu nokähui, enchim két ä súalnakë béchïbo. ³⁶Bueituk ínëli yeu siika, juka Diosta noki jïojteri chúpnaکہ béchïbo, ínël jïamta: “Kaita ä ótahuam kóttiaturake.” ³⁷Éntok két tábui jïojteri ínël jiaahua: “Akim ä bínnake, huaka naa búrujti lansammea sóata.”

Jesús mäahuak

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸Chúkula simeta íkai simsuko,

José Arimatea pueblolo joome, éhuil Jesústa disciipulotukay jume judíom májhueka, Pilaatotau nookak licenciata áu aahuakä, juka Jesústa takaahua núk sim báreka. Pilaato éntok ä licenciak. Huanäi ä núk siika, juka Jesústa takaahua. ³⁹Jü Nicodemo, hua bannaataka Jesústau tukaapo nóitekaihui, két áma yepsak, juka mirra éntok áloe náu kütilata huériaka, batte cuarenta kilotukay. ⁴⁰Huanärim Jesústa takaahua nüka, sábanampo áa bëtiak perfumeta át huáttiaka, jume judíom kókkolam mamähua, bem ä boojoria pámani. ⁴¹Huerta áma órekay, jum kúrusit ä poponhuakapo. Ímï éntok ánimata

(San Juan 19:40)

mää béchíbo guójöria bemelataka áma buéjítukay; huámiri kaabe jee máahuay. ⁴²Imiri judíom pájcuayabahuakä jita nau toijhua béchíbo, éntok juka ánimam mamáhuäpo kaa mékka óreka béchíbo, Jesústam huámi máak.

Kókkolam násuk jíabitehuame

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

20 ¹Júnakoy lominko táapo, jü María Magdalena kethueysu ánimam mamáhuäu bíchaa siika, ketune ili kútkuako; huanäi juka tétata áy ä páttiari mékka bíaktiata bitchak. ²Huanäi búiteka ámeu yepsak Símon Perotahui, éntok huä disciipulo Jesústa nakéibehui. Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Juka Señortam jum ánimam mamáhuäpo yeu núk sákala, éntokte kaa júneya jákun ä tóijhuakähui.

³Huanärim ánimam mamáhuäu bíchaa sájjak, jü Peero éntok jü senu disciipulo. ⁴Náhuim teenney, të jü senu disciipulo chë úttia búitek Perota béppa; huanäi áapo bát áman yepsak. ⁵Huanäi áman kóm sika, jume sábanam áma órekame bitchak, të kaa tua huáijhua kibakek. ⁶Huanäi Símon Peero áa sáú áman yepsak. Huanäi ánimam mamáhuäpo guójöriau kibakeka, jume sábanam áma órekame bitchak; ⁷éntok jume sánkom Jesústa kóbat ámey bítiatukaihui. Ímëi kaa sábanammak órekay, ál-lam náu tóttiataka sékana órekay. ⁸Huanäi hua senu disciipulo két áman kibakek, huam ánimam mamáhuäu bát yepsakame. İri

Jesústa jíabitekau bíchaka, huanäi ä súsualek. ⁹Të jíojeritachim kee jee júneyay, kókkolam násuk ä jíabitenakeu úttiatiukaihui. ¹⁰Huanäi jume disciipulom nóttek, huame ámemak anemmehui.

Jesús María Magdalénatau áu yeu machiriak

(Mr. 16:9-11)

¹¹Të María, kókkolam mamáhuäpo páku aneka, buaanay. Huanäi buanakasu kóm reemtek, ánimam mamáhuäu guójöriau bíb báreka. ¹²Huanäi guoy ángelesim totösalik sánkoka áma jokame bitchak, seenuk ä kóbaka bókai bétana, seenu éntok ä guókeka bókai bétana, huam Jesústa takaahua tektukaipo.

¹³Huanärim ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana?

Áapo éntok ínel am yómniak:

—In Señortam núk sájjak;

én éntokne kaa júneya jákun ä tóijhuakähui.

¹⁴Íneli jiausuka, kúakteka Jesústa áma anemta bitchak; të kaa júneyay ä Jesústukaihui.

¹⁵Jesús ínel áu jiaahua:

—Empo jámmut, ¿jatchiakasë buaana? ¿Jábetasë jaria?

Áapo éntok, jü huertata suayame jáni tí eäka, ínel áu jiaahua:

—Señor, empo ä núk simlatuk, nechë téjhua jákun em ä tóij-latukähui. Ínapone áman ä nüka ä núk sim báare.

¹⁶Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—¡María!

Áapo éntok kúakteka ínel áu jiaahua:

—¡Raboni! —Maestro tiau báare.

17 Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Katë ínot mámma, bueituk ketunene kee ín Áchaybeu jikau siime. Të jume ín sailammehuë sika am téjhua: “In Áchaybeu éntok enchim Áchaybeune jikau huée báare, ín Diostahui éntok enchim Diostahui.”

18 Huanäi María

Magdalena áman siika, jume discípulommehui, juka nokta ámeu huériaka Señorta ä bil-latukä bétana, éntok áapörík, Señorta, ínel áu jíakähui.

Jesús ä discípulommeu áu yeu machiriak

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Huanäi huäri lominko taahuarit tukariu yúmay, jume discípulom judíom májhueka náu rúktilatukam puertam páttialatukay. Huanäi Jesús ámeu yeu machiak. Huanäi áme násuk kíkteka, ínel ámeu jiaahuak:

—Yánti ehume enchimmaktunake.

20 Ámeu tebotesuka, mámam am bíttuak, éntok sánärim lansamme y ä sóahuakäpo. Huanäi jume ä discípulom tüisi al-lëiak, juka Señorta bíchaka. **21** Huanäi Jesús júchi ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehume enchimmaktunake. Juka ín Áchay nee äbo bíttuakä bénasi, ínapone két enchim áman bíttua.

22 Íkai noksuka am pujiaka, ínel ámeu jiaahua:

—Espíritu Santotem mabeta.

23 Huame jábem Dios bejri béchíbo enchim jiokorekäu

jiokoritunakemme; huame jábem Dios bejrim béchíbo enchim kaa jiokorekäu, katim jiokoritunake.

Jü Toomas kaita súalëra

24 Të jü Toomas, doocemmak náikiatukaihui, Guoguörí tíame, kaa ámemak aaney, Jesústa ámeu yeu machiako. **25** Huanäi huame huate discípulom ínel áu jiaahua:

—Juka Señortate bitchak.

Áapo éntok ínel ámeu jiaahua:

—Kanne jum mámpo laavosim át jábuekaipo señam bichätek, éntok kaa huam laavosim át jábuekaipo át sítutek, éntok huam sánärim chákäku lansamme y ä sóapo kaa át mámtekatoko kaibune ä súalnake.

26 Chúkula guoj naiki taahuarim huéy áma huáijhuam aaney, Toomas éntok ámemaki. Huanäi Jesús áma yepsak, jume puertam éntok páttiatukay. Huanäi áme násuk kíkteka ínel ámeu jiaahua:

—Yánti ehume enchimmaktunake.

27 Huanäi Tomastau ínel jiaahua:

—Ímire ínot sítute, éntoke ín mámam bitcha; éntoke ínot mámte ín sánärim lansamme y sóapo. Katë kaita súalëra. ¡Nechë súale!

28 Huanäi Toomas ínel ä yómmiak:

—¡In Señor, éntok ín Dios!

29 Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—Toomas, em nee bíchakä béchíbë nee súale. ¡Diosta tü erimmeyim tápuni, huame kaa nee bíchaka nee súaleme!

Jume librom jita béchíbotukähui

30 Jesús juebena señaalim yáhuak, chë ímëi béppa, jume ä

discípulom bíchäpo; huámëi éntok katim ímï libropo jïojteri. ³¹Të ímëi jïojtehuak enchim ä súalnäkë béchïbo, juka Jesústa Cristotukähui, hua Diosta Üusi, bueítuk ä súaleka enchim jfápsinakë béchïbo, áapörík téhuampo.

Jesús guoy búsan discípulommeu áu yeu machiriak

21 ¹Chúkula Jesús júchi ä discípulommeu áu yeu machiriak, Tiberia bahue mayoachi. Ínëli yeu siika: ²Náhuim aaney, jü Símon Peero, Toomas jü Guoguöri tífame, Natanael pueblo Caná Galiléa buiärapo joome, jume Zebedeota üusim, éntok huate guoyika ä discípulohuam. ³Símon Peero ínel ámeu jiaahua:

—Kúchumne buíj báare.

Bempo éntok ínel ä yómmiak:

—Ítapo két émomak kat báare.

Huanärim canoapo jámuka sájjak. Të huäri tukaarit kaitam buíssek. ⁴Béja matchuu bíchaa, Jesús ámeu yepsak, jum bahue mayoachi. Á discípulohuam éntok kaa ä täyay, ä Jesústukaïhui.

⁵Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Uusim, ¿jachem jita jípure buä mátkhik?

—Ëe —tim áu jiaahua.

⁶Huanäi ínel ámeu jiaahua:

—Canoata báta bétanem jítërim jímma; huanärem kúchum buíjnake.

Huanärim áman am jímmaaka, kara yeu am huíkkey, yún kúchum bem játiakä béchïbo. ⁷Huanäi hua discípulo Jesústa nákeïhui, Perotau ínel jiaahua:

—¡Jü Señor!

Símon Peero, Señorta jíay ä jíkkajaka, ä sánkohua huikojtek, bueítuk áu ä úhuaalatukay. Huanäi báau áu jímmax. ⁸Huanäi jume huate discípulom canoamak yeu yájjak, jítërim kúchummea tápunik huík sákaka; bueítuk kaa mékkatukay jum bahue mayoahui, jíba tua cien meetrotukay.

⁹Buíahuim kóm chépteka óbam téuhuak, éntok huépu kúchuta áma béppa tekta, éntok páanim áma órekame. ¹⁰Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Jume kúchum enchim buísekáhuem äbo huéria.

¹¹Huanäi jü Símon Peero áma jámuka jume jítërim buíau yeu huíkkek, ciento cincuenta áma báij buere kúchummaki; të am juebenamtuk junne, jume jítërim kaa síutek. ¹²Huanäi Jesús ínel ámeu jiaahua:

—Ábem sájaka jïbuä.

Jume discípulom bem át guómtia béchïbo, kaabe ä temajek ä jábétukaïhui, jünéaka ä Señortukaïhui. ¹³Huanäi Jesús áman sika jume páanim nüka am miikak. Alë bénasi kúchuta kétchi.

¹⁴Íri béja jü bájjikuntuka huéiyey, juka Jesústa ä discípulommeu áu yeu ä machiriähui, kókkolam násuk jíabitesulataka.

“In kabaramë suaya”

¹⁵Huanäi jïbuäsukam jü Jesús Símon Perotau ínel jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache empo chë nee nákke, ímëi béppa? Huanäi ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor; émpë jüneiya enchi ín nákehui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁶Júchi éntok guosa huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Peero éntok ínel ä yómmiak:

—Jeehui, Señor, empo jüneiya nee enchi nákehui.

Huanäi ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁷Bájikun huëpo ínel áu jiaahua:

—Símon, Jonásta üusi, ¿jache nee nákke?

Huanäi jü Peero kaa al-lëiak, báisi junëli áu ä jáká béchïbo.

Huanäi ínel ä yómmiak:

—Señor, émpë simeta jüneria; émpë jüneiya enchi ín nákehui.

Jesús éntok ínel áu jiaahua:

—In kabaramë suaya.

¹⁸Tua lútüriapone ínel emou jiaahua: Jübua yötuke empo emo sásankotuay, éntoke em huée bárëu bíchaa sisimey; të béja ölatuka, em mámamë rutuktianake, éntok täbuika enchi sánkotuanake, éntok kaa em huée bárëu bíchaa enchi huériunake.

¹⁹Ínëli nokaka ä jüneetebok, jáchin mukuka Diosta ä úttlnakëihui. Íkai noksuka ínel jiaahua:

—¡Ino sáukë huéiye!

Huä disciipulo chë nákhume

²⁰Jü Peero, amáu remteka, juka disciipulota Jesústa chë nákéu bitchak, áme sáu huémta, hua áman tukaapo jïbuáhuay át huijjüteka kátekäihui, ínel áu jákähui: “Señor, ¿jábesu hua enchi nénkinakeme?” ²¹Peero ä bíchaka Jesústau ínel jiaahua:

—Señor, ¿ïsu? ¿Jítasu áu huéenake jáni?

²²Jesús éntok ínel ä yómmiak:

—Ínapo ínel éátek, áapörik tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jitasë áma táru? Émpë ino sáu huéiye.

²³Huanäi ïri noki chíbejtek jume hermaanom násuku, huákäi disciipulota kaa muknakëihui. Të Jesús kaa junëli jiau báarey jïöbe, ál-la ínel jiaahuak: “Ínapo ínel éátek áapörik tahuanakeu júchi ín yepsäu tájti, ¿jitasë áma táru?”

²⁴Íri ájaria jü disciipulo fári bétana nokakame, éntok fári bétana jïojtekame; éntokte jüneiya, ä nokihua lútüriatukähui.

²⁵Jesús huatek juebenak yáuhuak. Huámëi hueuhuëpulaka nátepua jïojtetukátek, ínenne éiya, jamak ím ániapo júnem kaa beeki éiyey, huame librom jïojterim. Júnentunake.